Ազգ

Azg
armenian daily

17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1994, ՇԱԲԱԹ # 179 (682)

SABECO
OVERSEAS TRADING LTD.

LIMASSOL CENTRE,
BLOCK B, SUITE 307,
P. O. BOX 6543
TEL +357-5-370962
FAX +357-5-370945

OUR BANKERS: B. E. M. O. BANK, LIMASSOL, CYPRUS; FEDERAL BANK OF THE MIDDLE EAST, LIMASSOL, CYPRUS; BANK OF CYPRUS, LIMASSOL, CYPRUS; HELLENIC BANK, LIMASSOL, CYPRUS

Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների համար
Կիպրոսի եւ Ռոտերդամի պահեստներից

ԾԽԱԽՈՏ, ՄԹԵՐՔ, ԽՄԻՉՔ, ԿԱՀՈՒՅՔ

ուղիղ հասցեատիրոջը՝ ծավով եւ ինքնաթիռով

ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՀԱՐՑ

Վերադարձվեցին եւս 24 գերյալ ադրբեջանցի կին եւ երեխա

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

Թեեւ ղարաբաղա-ադրբեջանական դիմակայության գոտում պահպանվել է հարաբերական անդորրը, իրադրությունը հասկանալի պատճառներով ռազմաճակատներում մնում է անկանխատեսելի։ Սեպտեմբերի 16-ի օրվա առաջին կեսին հակառակորդի տրամադրած գնդացիրներից եւ զենիթային կայանքներից գնդակոծվել են Մարտակերտի շրջանի Լեւոնարխ եւ Աղդամի շրջանի Սոմա գյուղերի հայկական պահակակետերը։ Լեռնային Ղարաբաղի ռազմական հետախուզության տվյալներով, ծիգուլու ուղղությամբ նկատվում են ադրբեջանական բանակի կենդանի ուժի եւ հարձակողական բնույթի սպառազենի, մասնավորապես T-55 տիպի 6 տանկերի կուտակումներ։

Ինչպես տեղեկացրին հանրապետության ներքին գործերի նախարարությունից, սեպտեմբերի 15-ին Ադրբեջանի Բարդայի շրջանի սահմանային գոտում ղարաբաղյան կողմը միակողմանիորեն ադրբեջանական իշխանություններին է հանձնել ադրբեջանցի 24 գերի կանանց ու երեխաների։

Բարի կամքի արտահայտության այս քայլը կատարվել է գերի կանանց ու երեխաների փոխանակման վերաբերյալ ԼՂՀ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտգործնախարարությունների փորձագետների միջեւ վերջերս Մոսկվայում ձեռք բերված պայմանավորվածության շրջանակներում։ Այսօրվա դրությամբ Լեռնային Ղարաբաղում գերի ադրբեջանցի կանայք ու երեխաներ այլեւս չկան։ Ուշագրավ է, որ հիշյալ խմբում էր գտնվում նաեւ Քելբաջարի շրջանի Քիլսալի գյուղի 21-ամյա բնակիչ Գյուլչաման Գուլիեւան, որը, ինչպես արդեն հաղորդել ենք, ծննդաբերեց Ստեփանակերտում։ «Ազգ» թերթը նաեւ հաղորդել էր, որ Գուլիեւայի ամուսինը արդեն 1,5 տարի փորձում էր փոխանակել կնոջը, սակայն ադրբեջանական իշխանությունները նրանից պահանջում էին 10 միլիոն ռուսական ռուբլի։

«Ես շնորհակալ եմ ղարաբաղյան իշխանություններից ու հատկապես Ստեփանակերտի բժիշկներից իմ նկատմամբ ցուցաբերած հոգատարության համար։ Վերջապես ինձ եւ իմ երեխային կհաջողվի վերադառնալ հայրենիք», ասաց Գուլիեւան։

Ինչպես տեղեկացրեց ԼՂՀ ՆԳՆ նախարարի առաջին տեղակալ, պատանդների ու գերիների հարցերով պետական հանձնաժողովի նախագահ փոխգնդապետ Ալեքսանդր Աղասարյանը, ղարաբաղյան կողմը կատարեց իր խոստումը։ Մնում է սպասել միայն Ադրբեջանի պատասխան քայլերին։ Հուսով ենք, որ ադրբեջանական բանտերում պահվող Մարտակերտի եւ Շահումյանի շրջանների կալանավորված կանայք ու երեխաները մոտ ժամանակներս կվերադառնան հայրենիք։

Ա. Ղուկասյանը մեկնաբանում է Վիեննայի հանդիպման արդյունքները

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ «Ազատություն» ռադիոկայանին տված հարցազրույցում ԼՂՀ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանը մեկնաբանել է ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի անդամ երկրների Վիեննայի հանդիպումը, նշելով, որ այնտեղ քննարկվելու է երկու հարց։ Նախ՝ քննության է առնվել ԵԱՀԽ եւ Ռուսաստանի նախաձեռնությունների համադրման, ապա եւ միջազգային խաղաղարար ուժեր ստեղծելու եւ տարածաշրջան ուղարկելու հարցերը։ Կազիմիրովի բացակայության առթիվ Ա. Ղուկասյանը նշել է, որ ըստ իրենց տրված բացատրության, Կազիմիրովը չի կարողացել ժամանել հանդիպման օրը փոխելու պատճառով, քանզի ժամանակին էր նույն օրը Մոսկվայում ընթացող հանդիպումներին։ Միաժամանակ նա չի բացառել այն տարբերակը, որ Ռուսաստանը կարող է գործել առանձին։

Արկադի Ղուկասյանն ընդգծել է այն իրողությունը, որ ադրբեջանական կողմը ցանկանում է բանակցությունները տանել այնպիսի ուղղությամբ, որպեսզի ոչինչ չկորցնի, մինչդեռ փոխզիջումը ենթադրում է հենց փոխադարձ որոշակի կորուստներ։ Արկադի Ղուկասյանը չի բացառել, որ կրակի դադարեցումների պահպանումը կարող է պատերազմական գործողությունների վերսկսման սպառնալիք առաջ բերել։

ՄՈՍԿՎԱ

Ռուս ընդդիմությունը դաժան թրկում է մկանները

Սեպտեմբերի 21-ին խոշոր հանրահավաք Մոսկվայում

«Ազատություն» ռադիոկայանի եւ Ռուսաստանի «Նորություններ» ռադիոհաղորդման կցկտուր տեղեկություններից հայտնի է դառնում, որ Կալինինգրադում սեպտեմբերի 16-ին իր երկօրյա աշխատանքներն է սկսել Ռուսաստանի ընդդիմության ուժերի կոնգրեսը։ Կոնգրեսը քննարկում է Ռուսաստանի քաղաքական ներկա կացությունը, իշխանության հարցը եւ մտադիր է առաջադրել Ռուսաստանի նախագահի միասնական թեկնածություն։

Միաժամանակ, «Սեւեր» գործակալությունը տեղեկացնում է, որ Մոսկվայի իշխանությունները՝ «անհաշտ ընդդիմության» կողմնակիցներին թույլ են տվել սեպտեմբերի 21-ին անցկացնել հանրահավաքներ եւ երթեր։ Սակայն ընդդիմությունը մտադիր է Մոսկվայում տեղի ունեցած ողբերգական իրադարձությունների տարեդարձին նվիրված այդ միջոցառումները շարունակել մինչեւ հոկտեմբերի 4-ը, գումարելով դրանք կառավարության տան եւ Օստանկինոյի հեռուստակենտրոնի շուրջօրյա շրջափակումով։ Ռուսաստանի նախագահի ժամկետից շուտ ընտրություններ կազմակերպելու օգտին ստորագրությունների հավաքով։ Հիշեցնենք, որ 1993 թ. սեպտեմբերի 21-ին Ռուսաստանի նախագահի հրամանագրով ցրվեց խորհրդարանը՝ հանգեցնելով «Սպիտակ տան» հետագա արյունալի իրադարձություններին։ Այս վերջին տեղեկությունը ստիպում է անդրադառնալ վերջերս դատարանի կողմից արդարացված գեներալ Վարեննիկովի հայտարարությանը՝ ընդդիմության որոշակի շրջանների եւ նախագահ Բորիս Ելցինի հնարավոր համագործակցության մասին, որն իշխանության վերնախավում կադրային փոփոխությունների նախապայման է պարտադրում փոխել հատկապես Չեռնոմիրդինի, Գրաչովի եւ Կոզիրեւի մասին էր։

Համապատասխան տեղեկատվության խիստ պակասի պայմաններում դժվար է եզրակացություններ անել, թե ի՞նչ է կատարվում Ռուսաստանում։ Այնուամենայնիվ, մենք կփորձենք ընթերցողին հասցնել բարդ տեղեկությունները, մեր հնարավորությունների սահմաններում։

ԱՆԴՐԿԱՎԿԱՍ

Ադրբեջանում ռազմական կամ հատուկ դրություն չի մտցվել

ԲԱՔՈՒ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՊ։ Սեպտեմբերի 15-ից Ռուսաստանի եւ Հայաստանի զանգվածային լրատվության մի շարք միջոցներ հաղորդումներ տարածեցին Ադրբեջանում ռազմական կամ հատուկ դրություն մտցվելու մասին, ինչը չի համապատասխանում իրականությանը։ Թյուրիմացությունը ծագել էր այն պատճառով, հաղորդում է Թուրան գործակալությունը, որ Ռուսաստանի որոշ գործակալությունների թղթակիցներ ռազմական դրություն մտցվելու մասին հաղորդել էին «Ազերբայջան» պաշտոնաթերթում «Ռազմական դրության մասին» օրենքի տեքստի հրապարակումից հետո, որը խորհրդարանն ընդունել էր կես տարի առաջ։

Ներկայիս փաշտակազմի հակառակորդներն այդ հրապարակումը գնահատեցին որպես ընդդիմության վրա իշխանությունների ճնշում։ Դրա հետ մեկտեղ պաշտոնական մարմինները հերքեցին Ադրբեջանում ռազմական կամ հատուկ դրություն մտցնելու վերաբերող հաղորդումները, դրանք անվանելով «մտացածին»։

ՏԵՍԱԿԵՏ

Մադլեն Օլբրայթը վերստին Բաքվում

ԲԱՔՈՒ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Վերստին Բաքու է ժամանել ՄԱԿ-ում ԱՄՆ-ի մշտական ներկայացուցիչ Մադլեն Օլբրայթը։ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ նա հավաստիացրել է, որ Մ. Նահանգները ցանկություն ունի սերտացնել հարաբերությունները «անդրկովկասյան այս հանրապետության հետ»։ Տիկին Օլբրայթը մասնավորապես շեշտել է իրենց հետաքրքրվածությունը կասպիական ավազանի նավթի արդյունահանման շուրջ միջազգային կոնսորցիումի կնքելիք պայմանագրով, որին մասնակից են դառնալու աշխարհի հինգ խոշորագույն նավթային ընկերություններ։

Թուրքիան չի ընդունում Ֆրանսիան չի ընկել ալժիրցիների հետ

ՓԱՐԻԶ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ֆրանսիայի արտգործնախարար Ալեն Ժյուպեն մերժեց Ալժիրի Փրկության իսլամական ճակատի ներկայացուցիչների հետ իր երկրի դիվանագիտական կապերի որեւէ հնարավորություն։ Հինգշաբթի «Ֆրանս 2» հեռուստաալիքով հեռարձակված հարցազրույցում նա հայտարարեց, թե ինքը բնավ մտադրություն չունի քննարկում սկսել այդ կազմակերպության հետ։

Թանկացումներ Վրաստանում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Վրաստանը հայտարարել է հացի եւ էլեկտրաէներգիայի գների բարձրացման մասին։ Հացի գինն այստեղ կբարձրանա ավելի քան 28 անգամ, էլեկտրականությանը՝ 11 անգամ։ Միաժամանակ սպասվում է նաեւ գազի սակագների բարձրացում ավելի քան հինգ անգամ։

ԱՇԽԱՐՀ

Ամերիկյան ավիակիրը Հաիթի կհասնի շաբաթավերջին

Ճապոնիան չի մասնակցի զինված ներխուժմանը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ԱՄՆ-ի պետդեպարտամենտը երկրի քաղաքացիներին խորհուրդ տվեց չմեկնել Հաիթի։ Հինգշաբթի օրը պետդեպարտամենտի տարածած դիմումով նաեւ Հաիթիում մնացող բոլոր ամերիկացիներին կոչ է արվում հրահանգներ ստանալ ԱՄՆ-ի դեսպանատանը եւ այդ երկրում կապ պահպանել ամերիկյան զաղութի ներկայացուցիչների հետ։

Միաժամանակ ամերիկյան ռազմածովային ուժերի «Էյզենհաուեր» ատոմային ավիակիրը Հաիթիի տարածքային ջրեր կմտնի այս շաբաթավերջին, հաղորդում է «Ջուռնըլ օֆ Քոմերս ընդ Քոմերսըլ» թերթը։ Այնուհետեւ դրան կմիանան ուրիշ նավեր՝ դեսանտային ամբողջ տեխնիկայով ու հանդերձանքով։

Ինչպես հաղորդում է Ասոշիեյթեդ Պրես գործակալությունը, միջազգային ուժերին դիմակայում են 7 հազար զինծառայողից կազմված Հաիթիի բանակը, մեկ պարեկային ու մի քանի փոքր նավերից բաղկացած ռազմածովային ուժերը։ Հաիթիի օդուժը բաղկացած է երկու տասնյակ ինքնաթիռներից, որոնց մեջ ռազմօդանավեր չկան։

ԱՄՆ-ի փոխնախագահ Ալբերտ Գորը Վաշինգտոնում Ճապոնիայի ազգային պաշտպանության վարչության պետ Տամածավայի հետ հանդիպման ժամանակ հայտնեց, որ գործողությանը մասնակցելու պատրաստակամություն են հայտնել արդեն 21 երկրներ։ Գորը Ճապոնիային առաջարկեց մասնակցել ներխուժմանը։ Սակայն Տամածավան պատասխանեց, որ Տոկիոն սահմանադրական սահմանափակումների պատճառով չի կարող մասնակցել որեւէ ռազմական գործողության։

Չեչնիա. Խասբուլատովը բանակցության կոչ է անում

ՄՈՍԿՎԱ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հինգշաբթի օրը Չեչնիայի Տոլստոյ-Յուրտ գյուղում Ռուսլան Խասբուլատովը հայրենակիցներին կոչ արեց հրաժարվել կործանարար դիմակայությունից, բանակցություններ սկսել ճգնաժամից հանրապետության դուրսբերման խաղաղ ուղիներ փնտրելու նպատակով։ Միաժամանակ Ռուսաստանի կազակների փաստորեն բոլոր խոշոր միավորումների ատամանների խորհուրդներում որոշում ընդունվեց «կազակության նկատմամբ ցեղասպանական համարել» եւ անվավեր հայտարարել օգոստոսի 24-ին Գրոզնիում Դոնի կազակների զորքի եւ Չեչնիայի ստորագրած պայմանագիրը։ Այդ մասին հայտնեց պետական բոլոր կառույցներում Ռուսաստանի կազակների միության ներկայացուցիչ Գրիգորի Պոզրեբինյը։

Ռուս-թուրքական նավթամուղը կշրջանցի նեղուցները

ԱԹԵՆՔ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Հունական եւ ռուսական ընկերությունները պայմանավորվել են տեխնիկական եւ նախագծային աշխատանքներ սկսել Սեւ ծովի ափի բուլղարական Բուրգաս քաղաքից մինչեւ Հունաստանի միջերկրածովյան Ալեքսանդրուպոլիս նավահանգիստ նոր նավթամուղ կառուցելու համար։ Բոսֆորի ու Դարդանելի նեղուցները շրջանցող նավթամուղի համաձայնագիրն անցյալ ամիս ստորագրվել է Մոսկվայում։ Համաձայնագիրն ստորագրել են ռուսական Գազպրոմ եւ հունական Լաթսիս ու Կոպելուզոս ընկերությունները, ինչպես նաեւ ռուս-հունական Պրոմեթեուս համատեղ ձեռնարկությունը։ Կողմերի տեխնիկական մասնագետները կմշակեն բանակցությունների հաջորդ փուլում։ Բուլղարիայի եւ Հունաստանի պետական նավթային ընկերությունները պատրաստվում են մասնակից դառնալ այս ծրագրին, որպես փոխադրամասնակիցներ եւ ընկերության բաժնետերեր։ Հիշյալ աշխատանքները նախատեսվում է ավարտել սեպտեմբերի վերջին, որից հետո ծրագիրը կներկայացվի Ռուսաստանի կառավարության հաստատմանը։

Հունաստանի վարչապետ Անդրեաս Պապանդրեուն իր անցյալ շաբաթ բուլղարական այցելության ժամանակ ասել է, որ դեռ անհրաժեշտություն է սկսել այս ծրագիրը։ Նոր նավթամուղը դիտարկվում է որպես ռուսական մեծ ծրագրի բաղկացուցիչ մաս, որով նախատեսվում է Հարավային Ռուսաստանի ու Ղազախստանի, հնարավոր է նաեւ Ադրբեջանի, նավթը տանկերներով Նովոռոսիյսկից հասցնել բուլղարական Բուրգաս նավահանգիստ, այնտեղից նավթամուղով ուղարկել Ալեքսանդրուպոլիս, որտեղից էլ կրկին տանկերներով արտահանել։ Նախագիծը կարեւորվում է նաեւ նրանով, որ հակազդում է Բոսֆորով ու Դարդանելով նավագնացությունը սահմանափակելու Թուրքիայի փորձերին։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ ԱԶԴ

Ադրբեջանն ըստ էության հրաժարվեց ստորագրել եւ նույնիսկ քննարկել Իրանի եւ Թուրքիայի հետ նախկին ԽՍՀՄ պետական սահմանի (ադրբեջանական հատվածներ) պաշտպանության վերաբերյալ Ռուսաստանի ղեկավարության առաջարկած նախագիծը: Եւ ինչպես միշտ, այդ գաղափարը բխում է ընդդիմությունից: Ի տարբերություն մեր ընդդիմության, Ադրբեջանում քաղաքական ընդդիմությունն իր դիմակային գործունեությամբ աջակցում է իշխանություններին հիմնավորելու իրենց արտաքին քաղաքական գործունեությունը: Սահմանների հարցում դա հատկապես ակնբախ է երեւում: Ստեղծվել է այնպիսի իրավիճակ, երբ մոլի կոմունիստ Հեյդար Ալիեւը, արդեն «ճերմակ» հանդերձանքով (Սաուդյան Արաբիա կատարած այցի ժամանակ սրբավայրեր այցելելուց հետո), ամենաիսկական «ժողովրդավար» է թվում ընդդիմության ծայրահեղականության ֆոնի վրա, որին վիճակված է լինել ժողովրդավարության գաղափարների իրագործող: Հենց ընդդիմությունն առաջինը բարձրացրեց Ադրբեջանի պետական սահմանների ճշտման հարցը: Այդ տեսանկյունից հանրապետության իրավիճակը գտնվում է իրավաքաղաքական ձեւակերպման նոր եզրին:

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ադրբեջանն ուզում է ճշտել իր պետական սահմանները

Ադրբեջանը սահմանակից է Իրանին, Թուրքիային, Վրաստանին, Հայաստանին եւ Ռուսաստանին: Ղարաբաղի հակամարտության պատճառով Ադրբեջանում առկա է նաեւ ներքին սահմանի խնդիր: Քաղաքական առումով Ադրբեջանի համար պետական սահմանի հաստատությունը կապված է հարեւան երկրների շահերին առնչվող մի շարք վտանգավոր բախումների հետ:

Այս հարցում Ադրբեջանը ճեղքում կատարեց Իրանի հետ իր սահմանի կարգավորման ու ճշգրտման առումով: Իրան կատարած իր այցի ընթացքում Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը մյուս համաձայնագրերի հետ մեկտեղ ստորագրեց պայմանագիր ադրբեջանա-իրանական սահմանն անցնելու եւ մաքսային ծառայության կարգի մասին:

Այդ հանգամանքը, որ դեռեւս Ադրբեջանը հնարավորություն կունենար վերահսկողության տակ առնել նախկին ԽՍՀՄ սահմանը, [illegible] մտահոգեց Ռուսաստանի ղեկավարությանը: Չէ որ գաղտնիք չէ, որ պաշտպանելով իր ազգային շահերը նախկին ԽՍՀՄ պետական սահմանի գոտում, Ռուսաստանը դիմում է բոլոր հնարավոր միջոցներին, այդ թվում նաեւ ռազմական:

Իհարկե, այժմ եւս Ռուսաստանը չի կարող իրեն թույլ տալ լինել կողմնակի դիտողի դերում: Հենց այդ նպատակով հիշյալ համաձայնագրերի ստորագրումից անմիջապես հետո Ադրբեջանում Ռուսաստանի դեսպան Վալտեր Շոնիան իրադրությանը ծանոթանալու համար այցելեց Լենքորանի շրջան: Շրջանի ընտրությունը պատահական չէ: Նախ, այն սահմանակից է Իրանին, երկրորդ, այդ շրջանը քաղաքական առումով կարելի է համեմատել «վառոդի տակառի» հետ: Վերջին հանգամանքը դեռ անցյալ տարի ստեղծվել էր հենց այն նպատակով, որ այդ տարածքում լինի [illegible] գոյացման հնարավորություն: Հենց այստեղ 1993 թ. օգոստոսի 12-ին հռչակվեց Մուղանի Թալիշական Հանրապետությունը, որի ղեկավարն այժմ գտնվում է Բաքվի բանտում: Շատ հատկանշական է, որ Ռուսաստանի դեսպանի Լենքորանի շրջան կատարած այցից հետո մամուլում հաղորդումներ հայտնվեցին այն մասին, որ այդ ինքնակոչ հանրապետության ղեկավար Ալիեքրամ Գումբատովի կինը խնդրել է նրան ազատ արձակել բանտից: Ռուսաստանի դիվանագիտության այս բոլոր գործողությունների նպատակն էր Հեյդար Ալիեւին հիշեցնել այդ վառոդի տակառի մասին, որը կարելի է պայթեցնել ամեն պահի:

Ադրբեջանի սահմանի հաջորդ հատվածը կարելի է անվանել արնածոր շրջան: Խոսքը Ռուսաստանի հետ Ադրբեջանի սահմանի մասին է: Այդ սահմանի ամբողջ երկարությամբ ապրում են լեզգիներ եւ ավարներ, ինչպես Ադրբեջանի, այնպես էլ Ռուսաստանի (Դաղստանի) տարածքում: Արդեն մի քանի տարի է, ինչ այդ ժողովուրդները երկու պետությունների ղեկավարներից պահանջում են իրենց ինքնորոշման իրավունքն օգտագործելու եւ Ադրբեջանի հյուսիսում ու Դաղստանի հարավում Լեզգիստան ազգային պետություն ստեղծելու հնարավորությունը: Լեզգիների եւ ավարների այդ հուժկու շարժումը պահպանելով, Ռուսաստանը, ըստ էության, իր ձեռքին է պահում Ադրբեջանում լարվածություն ստեղծելու եւս մեկ օջախ: Լարվածության այդ օջախը վերջնականապես չկարողացավ մարել նույնիսկ բազմահմուտ Հեյդար Ալիեւը: Նրան չօգնեցին նույնիսկ ավանդական միջոցները՝ լեզգիների տեղահանումների վերսկսումը, Ադրբեջանի լեզգիական շրջաններում անկարգությունները հետապնդող կառավարական հանձնախմբի կազմումը: Սակայն Հեյդար Ալիեւը լեզգիների խնդրի նկատմամբ արտաքուստ ժողովրդավարական իր վերաբերմունքն օգտագործում է որպես մի հարց, որի լուծման շնորհիվ Ռուսաստանի հետ Ադրբեջանի սահմանը առ այսօր մնում է թափանցիկ: Ռուս-ադրբեջանական սահմանի նմանօրինակ ռեժիմը, իհարկե, ձեռնտու է միայն Ադրբեջանին: Վերջին տարիներին Ռուսաստանը քանիցս լեզգիական շարժման ակտիվացմանն է դիմել, որպեսզի Ադրբեջանին ստիպի զիջումներ անել:

Վրաստանի հետ Ադրբեջանի սահմանն իր հերթին կապված է ինչպես պատմական, այնպես էլ արդիական մի շարք դժվարությունների հետ: Վրաստանին սահմանակից Ադրբեջանի Զաքաթալայի շրջանը Վրաստանի պատմական տարածքն է: Բայց չնայած դրան, հետագայում 19-րդ դարում, «Կովկասի պատերազմից» հետո այստեղ բնակություն հաստատեցին բազմաթիվ ավարներ, որոնց թվաքանակը 1993 թ. 500 հազար էր (ի դեպ, լեզգիների թիվը 800 հազար է): «Կովկասի պատերազմի» ավարտման հոբելյանի առթիվ Զաքաթալայի շրջանում կառուցվեց Շամիլի հուշարձանը: Ինքնըստինքյան դա գուցեեւ էական չհամարվեր, եթե անտեսենք պատմությունը: Այս ձեւով ստեղծված քաղաքական «ծաղկեփունջը» ունի հետեւյալ կերպարանքը. Շամիլի հուշարձան Վրաստանի պատմական տարածքում, որն այժմ գտնվում է Ադրբեջանի տարածքում: Ամեն ինչից երեւում է, որ Ռուսաստանի ղեկավարությունը «նախապատրաստել է» լարվածության նոր օջախ, այս անգամ Վրաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ: Այս ամենն իրողություն է, եւ անհրաժեշտության դեպքում կծագեն հուզումներ, ի չիք դարձնելով բարեկամական ու բնականոն միջպետական հարաբերությունները պահպանելու Վրաստանի եւ Ադրբեջանի ղեկավարների դիվանագիտական բոլոր ջանքերը: Վրաց-ադրբեջանական հարաբերությունները քաղաքական ու տնտեսական իմաստ ունեն հենց էթնիկական հողի վրա: Վրաստանի ադրբեջանական բնակչությունն Ադրբեջանի ղեկավարության համար քաղաքական գործոնի դեր էր խաղում որոշ հարցերի կարգավորման ընթացքում: Օրինակ, Զաքաթալայի շրջանի տարածքի Վրաստանին պատկանելու հարցի արծարծումը կանխելու համար լարված իրավիճակ է ստեղծվում Վրաստանի ադրբեջանաբնակ շրջաններում, ապա որոշակի պայմաններ են թելադրվում Ադրբեջանի կողմից: Այդպես արվեց վերջերս: Վրաստանում ադրբեջանցիների հուզումներից հետո Ադրբեջանի ղեկավարությունը Վրաստանի իշխանություններից պահանջեց վերանայել Ադրբեջանի տարածքով Վրաստանի տարանցիկ փոխադրումների սակագները: Այս ամենը շատ է հիշեցնում միջինասիական երկրների միջեւ հաստատված սահմանային ռեժիմը: Ասացված սկզբունքի համաձայն, Ուզբեկստանն առաջին կիրառյակում այդ ռեժիմի շնորհիվ ստացել է մոտ 11 մլրդ ռուբլի: Ըստ երեւույթին Ադրբեջանը եւս ձգտում է, քանի դեռ ուշ չէ, զգալի տնտեսական շահույթ ունենալ, քանզի վրաց-աբխազական հակամարտության կարգավորումից հետո դա այնքան էլ մեծ կարեւորություն չի ունենա:

Ադրբեջանում առկա է ներքին սահմանների խնդիր, որը կապված է ղարաբաղյան ուժերի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքների հետ: Այստեղ առայժմ հանգիստ է զինադադարի կառավարությամբ:

Հայաստանի հետ Ադրբեջանի սահմանն այսօր նույնպես բաց կես է, որի «ջերմաստիճանը» պահպանվում է այդ գոտում Ադրբեջանի կողմից պարբերական գնդակոծությամբ: Դա կատարվում է հենց հիմա եւ շաղկապվում Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման հետ, նպատակ ունենալով ամենքին ցուցադրել, թե Ղարաբաղի հակամարտությունը Ադրբեջանի ներքին գործն է, իսկ հայ-ադրբեջանական սահմանում տեղի ունեցող հրաձգության խնդիրը հենց պետք է քննարկել:

Նկարագրված ամբողջ պատկերը պարզ ցույց է տալիս, որ ընդհանուր առմամբ, եթե Ադրբեջանն սկսի ճշտել իր պետական սահմանները, ապա նրանից, որպես պետությունից, կանջատվեն բոլոր թվարկված շրջանները: Իրադրության ողջ բարդությունը ըմբռնելով, Հեյդար Ալիեւը ԱՊՀ-ի կազմի մեջ մտնելուց հետո չի շտապում ստորագրել որոշ համաձայնագրեր, մասնավորապես ԱՊՀ պետական արտաքին սահմանների վերաբերյալ: Դա կարող է հանգեցնել Ադրբեջանի փլուզմանը:

Ժամանակը գործում է Ադրբեջանի դեմ:

ՌՈԶԱ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՀԱՄԱՌՈՏ

Գլխավոր հարցը Ռուսաստանի ատոմային օբյեկտների անվտանգությունը

ՏՐՈՄՍԵ (ՆՈՐՎԵԳԻԱ), 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: Կոլայի թերակղզու ռուսական ատոմային օբյեկտների անվտանգությունը դարձավ Նորվեգիայի այս քաղաքում ավարտված Բարենցի ծովի եւ արկտիկական շրջանի երկրների արտգործնախարարների մասնակցությամբ անցկացված երկրորդ նստաշրջանի օրակարգի գլխավոր կետերից մեկը: Այդ մասին լրագրողներին հայտնեց Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը: Նա նշեց, որ Նորվեգիան միջոցներ է հատկացրել Կոլայի ատոմակայանի վերակառուցման համար: Երկրների խորհուրդը հավանություն է տվել 70 նախագծերի, որոնցով նախատեսվում է մասնակից երկրների, այդ թվում Ռուսաստանի հյուսիսարեւմտյան շրջանների տնտեսական զարգացում:

Ռուսաստանում հստակեցվում է տարադրամի շրջանառությունը

ՄՈՍԿՎԱ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ռուսաստանի կենտրոնական բանկը ճշտել է երկրի տարածքում կանխիկ տարադրամի շրջանառության կարգը: ՌԴ քաղաքացիները տարադրամը կարող են միայն փոխանցել իրենց հաշիվներից համապատասխան սպասարկող կազմակերպության հաշվին: ԿԲ-ի բոլոր բաժանմունքներին ուղարկված կարգադրության մեջ նշվում է, որ վճարման ցանկացած այլ կարգ արգելվում է: Ներկայումս, ըստ տարբեր գնահատականների, Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիների ձեռքին 10-15 մլրդ. ամերիկյան դոլլար կա:

Հաստատվեց Լատվիայի նոր կառավարությունը

ՌԻԳԱ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: Լատվիայի խորհրդարանը հաստատեց հանրապետության նախարարների նոր կաբինետի կազմը եւ գործողությունների ծրագիրը: Կառավարությունը կազմել է «Լատվիական ուղի» դաշինքի ներկայացուցիչ, 43-ամյա ծառայագետ Մարիս Գայլիսը, որը նախորդ կառավարության մեջ ներկայացնում էր պետական բարեփոխումների նախարարի եւ փոխվարչապետի պաշտոնները:

Նոր կառավարության 26 նախարարներից 14-ը մտնում էին նախորդ կառավարության մեջ: Վարչապետ Վալդիս Բիրկավսը դարձել է փոխվարչապետ, մնալով արտգործնախարար: Մարիս Գայլիսը խորհրդարանում հայտարարեց, որ իր կառավարությունն առաջնային է համարում երկրի արտաքին անվտանգության ապահովման, հանցագործությունների ու կաշառակերության դեմ պայքարելու, գյուղի զարգացման ու կրթության հարցերը: Արտաքին քաղաքականության բնագավառում Լատվիան կձգտենա Եւրոպայի քաղաքական, տնտեսական ու ռազմական կառույցներին, միասնական գիծ վարել Լիտվայի եւ Էստոնիայի հետ, հատուկ հարաբերություններ ստեղծել հյուսիսային երկրների հետ: Գայլիսի կառավարությունը «հատկապես կարեւոր» է համարում Ռուսաստանի հետ տնտեսական հարաբերությունների կարգավորումը, ինչպես նաեւ ԱՊՀ մյուս պետությունների հետ կապերի զարգացումը:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ռահիմ Ղազիեւ. «Իմ օրոք պետությանը հսկայական օգուտ եմ բերել»

«Շուշիի եւ Լաչինի հանձնման մեջ, ինչպես եւ այլ հարցերում ես մեղավոր չեմ», «Խաբար-սերվիս» գործակալության թղթակցին հայտարարել է Ադրբեջանի պաշտպանության նախկին նախարար Ռահիմ Ղազիեւը: Նա նշել է, որ հանրապետությունում քաղաքական պայքարի արմատը որպես կանոն հետեւեց հակառակորդին մի քանի շրջաններ հանձնելը: Նույնը կատարվեց Շուշիի եւ Լաչինի հետ: «Պատերազմող հանրապետությունը, կարծես մոռանալով պատերազմի մասին, մխրճվեց քաղաքական պայքարի մեջ», ասել է նախկին նախարարը: Այս վիճակը անդրադարձավ նաեւ բանակի վրա, այսինքն զորամասերի տարբեր ենթակայությունների տակ գտնվելը եւ անպատասխանատվությունը ի չիք դարձրեցին ընդհանուր ղեկավարության տակ դրանք միավորելու բոլոր փորձերը: Իսկ խիստ եւ ծայրահեղ միջոցներ (ընդհուպ գնդակահարություն) ընդունելու իրավաբանական իրավունք նախկին նախարարը չի ունեցել: Բացի դրանից, այդ ժամանակ ռազմական դատախազությունը փաստորեն չի գործել: Երկրի պաշտպանական գերատեսչության նախկին նախարարը հայտարարել է, որ քրեական գործերի հատորներում շատ բան վկայում է այն մասին, որ նախարարի պաշտոնում իր գործունեությունը պետությանը հսկայական օգուտ է բերել: Մասնավորապես, շնորհիվ կազմակերպված օգտագործման, ըստ նրա, նախարարությունը հաջողվել է բանկայինը գները գնել կես գնով: «Բնական է, որ այս եւ շատ այլ տեղեկություններ գաղտնի են եղել եւ հրապարակման ոչ ենթակա: Սակայն եթե ժողովուրդը իմանար այդ մասին, ապա չէր մեղադրի ինձ», ընդգծել է Ռահիմ Ղազիեւը:

ՆՏ

Ադրբեջանը հակասությունների օղակում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: Միայն Ղարաբաղի պատերազմի դադարեցումը եւ արեւմտյան նավթային ֆիրմաների հետ պայմանագրերի ստորագրումը կարող են Ադրբեջանին փրկել կործանումից, պնդվում է «Հույս ծախորդ Ադրբեջանի համար» հոդվածում, որ սեպտեմբերի 13-ին հրապարակվեց «Լոս Անջելես թայմզ» թերթում: Միայն ՊԱԿ-ի նախկին գեներալի փորձն է Հեյդար Ալիեւին օգնում իշխանությունը պահպանել մի երկրում, որը կորցրել է տարածքի 20 տոկոսը, հեղեղված է 1 մլն. գաղթականներով եւ ամեն տարի փոխում է նախագահներին, գրում է թղթակից Կարոլ Գոլդբերգը: Չնայած նավթահանույթի վիթխարի հեռանկարներին, Ադրբեջանում քաղաքական պայքարն է տեղի ունենում ամեն անգամ, երբ գալիս է Արեւմուտքի հետ նավթային պայմանագրերի ստորագրման ժամանակը: Բաքվում շատերը գտնում են, որ անհրաժեշտության դեպքում Մոսկվան կարող է Ալիեւին փոխարինել Մութալիբովով, ինչպես դա տեղի ունեցավ Էլչիբեյի հետ, նշում է թերթը: Ադրբեջանցի քաղաքական գործիչները Արեւմուտքին կոչ են անում իրենց երկիրը պաշտպանելու Ռուսաստանի միջամտությունից: Այսպիսով, Ադրբեջանը գտնվում է հակասությունների օղակում. նավթը պատերազմի պատճառն է, պատերազմը անկայունության պատճառը, անկայունությունը թույլ չի տալիս նավթ արդյունահանել: Այս ամենը բարդանում է գաղթականների հետ կապված ծախսերով, որոնք կազմում են պետբյուջեի 10 տոկոսը (կամ 382 մլն. դոլլար), տարեկան 720 տոկոս կազմող սղաճով, ինչպես նաեւ ռազմական ծախսերով, որոնք Արեւմուտքի գնահատումների համաձայն հասնում են բյուջեի 70 տոկոսին: Վերջապես, պատերազմող երկու կողմերի համար քաղաքական կարեւոր գործոն է դառնում մոտալուտ ձմեռը, նշում է ամերիկյան թերթը:

digitised by A.R.A.R.@

տեղական

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Նախագահն իր առաջին այցն է կատարում նախկին սոցճամբարի երկիր

Երկուշաբթի, սեպտեմբերի 19-ի վաղ առավոտյան, Հայաստանի Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը նախարարների եւ պետական հաստատությունների մի պատվիրակության ուղեկցությամբ եռօրյա պաշտոնական այցով մեկնում է Ռումինիա: Մամուլում հայտնված տեղեկությունները այցի բովանդակության վերաբերյալ զուսպ են, ճիշտ բան ասող: Հայտնի է, որ Տեր-Պետրոսյանը Ռումինիայի Նախագահ Իոն Իլիեսկուի հետ ստորագրելու է երկու երկրների միջեւ բարեկամության եւ համագործակցության պայմանագիր: Նախատեսվում է նաեւ միջկառավարական համաձայնագրեր ստորագրել ներդրումների խրախուսման եւ փոխադարձ պաշտպանության, գիտության, կրթության, մշակույթի եւ սպորտի բնագավառներում համագործակցության, օդային հաղորդակցության մասին: Ստորագրվելու են նաեւ միջգերատեսչական պայմանագրեր, մասնավորապես, Արմենպրեսի եւ Ռոմպրեսի, ՀՀ հեռուստատեսվարչության եւ Ռումինիայի պետհեռուստառադիոյի միջեւ: Նախագահին ուղեկցում է, ինչպես հաճախ, արտգործնախարար Վահան Փափազյանը: Այս անգամ նախագահին է միացել նաեւ ԱԱՊՎ պետի պաշտոնակատար Դավիթ Շահնազարյանը, որը իր նոր պաշտոնին անցնելուց հետո շատ հազվադեպ է հեռավոր արտասահման մեկնում նախագահի հետ:

Արտաքին հարաբերություններում արեւելաեւրոպական երկրների մեջ Ռումինիային նախապատվություն տալը,- մեկ-երկու ամիս առաջ Ռումինիայում բացվեց Հայաստանի դեսպանատունը, այն դեպքում, երբ նրա հարեւան երկրում՝ Բուլղարիայում, որը ոչ պակաս ընդհանուր շահեր եւ պատմական առնչություններ ունի Հայաստանի հետ, միայն ներկայացուցչություն է՝ բուլղարահայ գրող Սեւդա Սեւանի գլխավորությամբ,- դեռեւս հրապարակայնորեն չի մեկնաբանվել: Թերեւս միայն կարելի է ենթադրել, որ սա փոխադարձ քայլ է. Ռումինիան արտասահմանյան երկրներից առաջինն էր, որ 1991 թ. նոյեմբերին ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը, երբ ինքը նոր-նոր էր թոթափել Չաուշեսկուի համայնավար վարչակարգը: Անկախ դրանից Ռումինիան կարեւոր տեղ է զբաղեցնում Բալկանյան թերակղզու շրջանում, եւ նույնիսկ սոցիալիզմի հաղթարշավի տասնամյակներում ինքնուրույն կեցվածք ուներ միջազգային շատ հարցերում:

Ռումին ժողովուրդը նաեւ խոր պատմական կապեր ունի հայերի հետ: Հայերի ներկայությունը ռոմանական խառն ժողովրդագրության այդ երկրում վկայվում է դեռեւս 6-7-րդ դարերից: Ռումին իշխանները հետագա դարերի ընթացքում արտոնություններ են շնորհել ձեռներեց հայերին, նրանց վերապահելով սեփական եկեղեցի, դպրոցներ, նույնիսկ դատարաններ ունենալու իրավունք: Հայերն իրենց անմասն չեն մնացել ռումինական պետության, տնտեսության ու մշակույթը կերտելու գործում, իրենց արյունն են թափել հանուն ազատ եւ անկախ Ռումինիայի, մասնավորապես օսմանյան լծի դեմ ռումին ժողովրդի պայքարում: Պատահական չէ, որ 20-րդ դարի առաջին տասնամյակներում Ռումինիայի Ազգային ժողովի նախագահ, այնուհետեւ վարչապետ, հայտնի պատմաբան Նիկոլայ Յորգան մասնանշել է հայ-ռումին հարաբերությունների կարեւորությունը, առհասարակ հայերին վերապահելով պատմական մեծ դեր Փոքր Ասիայում եւ Մերձավոր Արեւելքում, մասնավորապես պնդելով, որ խաչակրաց արշավանքները կազմակերպել են հենց նրանք:

Ինչեւէ, հայերը դեռեւս 30-ական թվականներին ստվար զանգված էին կազմում Ռումինիայում, մոտ 30-35 հազար, սակայն ինչ-ինչ հանգամանքների պատճառով նրանք արտագաղթել են այդ երկրից եւ այժմ հազիվ 5 հազար են, սակայն նրանք նույնպես կարող են նպաստ բերել երկու ժողովուրդների դարավոր բարեկամության ամրապնդմանը, որի խորհրդանիշներից է թերեւս ռումինացի մեծ պոետ Միհայ Էմինեսկուն, որ առասպելաբար համարվում է թե ռումինների, թե հայերի մեծ զավակ:

Հ. Գ.

ԱՌԵՎՏՈՒՐ

Հայաստանից էլ բան չկա տանելու

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Օտարերկրյա բեռնատար ավտոմեքենաների անարգել երթը մայրաքաղաքում տեղական իշխանությունների զայրույթն է հարուցել: Հարցը բուռն քննարկման առիթ դարձավ սեպտեմբերի 16-ի Երքաղխորհրդի նիստում: Բազմաթիվ օրինակներ բերվեցին պարսկական, թուրքական եւ ադրբեջանական բեռնատարների կեղծ համարանիշերով Հայաստանում անարգել գործարքներ կատարելու, ստրատեգիական նշանակության հումքը, թանկարժեք մետաղներ, տրոլեյբուսի եւ տրամվայի անիվներ եւ այլն հանրապետությունից դուրս տանելու մասին: Ասվեց, որ բեռնատարները հիմնականում հանգրվանում են քաղաքի կենտրոնում՝ ապահովության պատճառաբանությամբ: Գործադիր կոմիտեի անդամները անհրաժեշտ համարեցին հարցը բարձրացնել ՀՀ կառավարությունում: Որոշվեց հարցի քննարկման առթիվ նախագիծ ներկայացնել նաեւ էկոնոմիկայի նախարարությանը եւ մաքսային վարչությանը:

Պետավտոտեսչության վարչության պետի տեղակալ Հ. Վարդյանը ներկաներին հանգստացրեց՝ «բազան» տեղափոխվել է «Վրաստան» տեղեկատվությամբ: Գործադիր կոմիտեն անհրաժեշտ համարեց քաղաքի ծայրամասում միջազգային փոխադրամիջոցների կայանի ստեղծումը: Որպես այդպիսին նպատակահարմար համարվեց օգտագործել հյուսիսային ավտոկայանը, որն ունի եւ հյուրանոց, եւ ճաշարան, ապահովված է ջրով: Համապատասխան վարչություններին հանձնարարվեց հստակ կարգ մշակել եւ անձնագրային ռեժիմ սահմանել նրանց համար: Հրավիրողները պարտավորվում են հանրապետությունում գտնվելու օրերին անձամբ ուղեկցել մեքենաներին եւ պատասխանատվություն կրել նրանց բոլոր արարքների համար: Երքաղխորհրդի նախագահը պետավտոտեսչության վարչությանը պարտավորեցրեց խիստ ուշադրություն դարձնել կայանատեղի անվտանգությանը՝ սպասվելիք [illegible] նկատի ունենալով:

Համաշխարհային բանկը Հայաստանին կտա անտոկոս վարկ

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Համաշխարհային բանկը Հայաստանին կտա անտոկոս վարկեր: Այդ մասին այսօր մամլո ասուլիսում հայտնեց Հայաստանում Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչ Վահրամ Ներսիսյանը: Տնտեսության վերակառուցման համար որպես օտարերկրյա օգնություն հատկացվող ամենամեծ վարկը կազմում է մոտ 60 մլն. ամերիկյան դոլլար: Գումարը վերջնականապես կճշտվի բանկի պատվիրակության օրերս Երեւան կատարելիք այցի ընթացքում:

32-40 մլն. դոլլար կհատկացվի գյուղական ենթակառուցվածքի բարելավմանը, մոտ 20 մլն.՝ սոցիալական ապահովմանը: Վարկեր են նախատեսված նաեւ հանրապետության էներգետիկ ոլորտի համար: Ըստ որում, ինչպես ընդգծեց Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչը, տվյալ դեպքում խոսքը Հայաստանի ատոմակայանի մասին չէ:

ՍԿԱՆԴԱԼ

JMZ-ի տնօրենը պատրաստ է վերադարձնել ավանդները

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: «Իմ համոզմունքն այն է, որ այն, ինչ կատարվեց JMZ-ի հետ, սոցիալական աղետ է, որի մի ծայրում կանգնած է ընկերության ամենավերջին ավանդատուն, մյուս ծայրում՝ իմ որդին՝ JMZ-ի տնօրեն Գուրգեն Զաքոյանը», սեպտեմբերի 16-ին լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց Հայաստանի ազգային ֆիլհարմոնիայի տնօրեն Գարեգին Զաքոյանը: Իրեն համարելով այս գործում տուժած կողմ՝ Գ. Զաքոյանը հերքեց այն վարկածը, թե որդին վերցրել է 1-2 մլն. դոլլար եւ դիմել փախուստի: Նա վստահեցրեց, որ որդու մոտ գումար չկա: Դա հիմնավորեց երկու փաստով: Առաջինն անձնական բնույթի էր. փախուստից մի քանի օր առաջ որդին հորից խնդրել է ընտանեկան բյուջեի երեք հազար դոլլարը, հայտարարելով, որ իրեն սպառնում են, երկրորդը տրամաբանական է. փախուստի երրորդ կամ չորրորդ օրը Գուրգեն Զաքոյանը զանգահարել է հորը եւ հայտարարել, որ կվերադառնա, երբ ապահովվի իր եւ ընտանիքի անվտանգությունը: Այդ դեպքում նա պատրաստակամություն է հայտնել վերադառնալ եւ մեկ ամսից սկսել ավանդների վճարումը ավանդատուներին: Ըստ նրա, այդ գործընթացը հնարավոր է ավարտել վեց ամսում: Գարեգին Զաքոյանը նշեց, որ իրեն [illegible] անհայտ է, թե որտեղից է զանգահարում իր որդին եւ ի պատասխան «Փաստի» թղթակցի հարցին, հայտարարեց, որ անվտանգության երաշխիքներ ստանալու նպատակով ինքը դիմել է համապատասխան մարմիններին, բայց գործին չխառնվելու նպատակով գերադասեց անուններ չտալ:

Խմբ.- Մյուս կողմից, հինգշաբթի օրը ՆԳՆ լրատվական կենտրոնը հերքել էր, թե Մոսկվայում ձերբակալվել էր JMZ ֆիրմայի նախագահ Գուրգեն Զաքոյանը: Վերջինիս վերաբերյալ քրեական գործի քննությունը դեռեւս շարունակվում է հանրապետական դատախազությունում:

■ ***Լիպարիտյանը նախընտրում է աշխատել նախագահի աշխատակազմում:*** *Հանրապետության արտգործնախարարի առաջին տեղակալ Ժիրայր Լիպարիտյանի հրաժարականի շարժառիթները ներկայացնելու «Փաստի» թղթակցի խնդրանքին ի պատասխան ՀՀ նախագահի մամլո քարտուղարի պաշտոնակատար Լեւոն Զուրաբյանը նշեց, որ պրն. Լիպարիտյանը գտնում է, թե իր գործունեությունն ավելի արդյունավետ կարող է լինել, երբ անմիջականորեն կենտրոնանա ՀՀ նախագահի խորհրդականի իր պարտականությունների վրա: Այդ մասին Ժ. Լիպարիտյանը տեղյակ է պահել Լ. Տեր-Պետրոսյանին եւ ստանալով վերջինիս հավանությունը՝ կառավարությանն է ներկայացրել առաջին փոխնախարարի պաշտոնից իր հրաժարականը.* ՓԱՍՏ

■ ***19 օբյեկտ արդեն սեփականաշնորհվել է:*** *Ինչպես տեղեկացրին ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական ունեցվածքի հաշվառման եւ ապապետականացման վարչությունից, սեպտեմբերի 16-ի դրությամբ սեփականաշնորհման են ենթակա 230 օբյեկտներ: Դրանցից 144-ը վարչության կողմից գույքագրվել, գնահատվել եւ առաջարկվել են կոլեկտիվներին, որոնց ընդհանուր արժեքը կազմում է 221 մլն. 874 հազար դրամ: Առայժմ համաձայնություն է տրվել 68 կազմակերպության, որից 19-ը արդեն սեփականաշնորհվել է, 12-ը կնքել է պայմանագիր: Փաստացի պետական բյուջե մուծվել է 26 մլն. 718 հազար [illegible]69 դրամ:* ՓԱՍՏ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ-ի մամլո ծառայությունը պատասխանում է «Եթեր, ցպահանջ» ծրագրի ունկնդիրներին

1994 թ. սեպտեմբերի 16-ին ռադիոյի հասարակական-քաղաքական հաղորդումների գլխավոր խմբագրության «Եթեր, ցպահանջ» ծրագիրը «Քաղաքական ներկապնակ» խորագրով հաղորդաշարի հերթական հանդիպման էր հրավիրել ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության գրասենյակի վարիչ Վաղարշակ Գալստյանին եւ Կարգապահական ատյանի նախագահ Ալեքսանդր Թադեւոսյանին:

Հաղորդումը, որը ուղիղ եթեր տրվեց ժ. 11.30-ին, մեծ հետաքրքրություն առաջացրեց ունկնդիրների շրջանում: Խմբագրությունը հաղորդման ընթացքում ստացավ բազմաթիվ հեռախոսազանգեր, որոնց, դժբախտաբար, ժամանակի սղության պատճառով, հնարավոր չեղավ պատասխանել: Այդ իսկ պատճառով ՀՌԱԿ մամլո ծառայությունը անհրաժեշտ համարեց բավարարել ռադիոունկնդիրների հետաքրքրությունը «Ազգ» օրաթերթի միջոցով, խմբավորելով որոշ կրկնվող հարցեր: Հարցերը մեզ է հանձնել ծրագրի հաղորդավար պրն. Ն. Ափինյանը: Եւ այսպես...

Ղազարյան, Հրազդանից. - 1. Ո՞րն է ՀՌԱԿ-ի ստրատեգիական ծրագիրը: 2. Հանրապետությունում կա 40 կուսակցություն, ո՞րի հետ մենք գնանք:

- 1. ՀՌԱԿ-ը իր կուսակցական ծրագիրը ընդունել է 2-րդ հանրապետական պատգամավորական ժողովում: Այն հրապարակվել է մամուլում: Ծրագրում կուսակցությունը մանրամասնել է ռազմավարական խնդիրները, հետեւյալ հիմնական հիմնահարցերի շուրջ. Հայաստանում ժողովրդավարական, իրավական, տնտեսության մեջ եւ հասարակական կյանքում ազատականության սկզբունքի կիրառման վրա հենված պետականության կայացում, օրենքի գերակայությունն ապահովող պետական կառույցների եւ քաղաքացիական հասարակության կայացում, ազգանպաստ գործունեություն: Հայ ժողովրդի ազգային հիմնախնդիրների լուծման բնագավառում, Հայրենիք-Սփյուռք հարաբերությունների ամրապնդում ու զարգացում:

2. Առաջարկում ենք լինել այդ 40-ից այն միակ կուսակցության հետ, որի գաղափարախոսությունը եւ քաղաքական կեցվածքը Ձեզ ավելի հոգեհարազատ են:

***Կարապետյան, Առուստամյան, Երեւանից.* - Ինչո՞ւ է ՀՌԱԿ-ը ստորագրել «Համատեղ» հայտարարությունը, երբ այն ստորագրել են ՀՅԴ-ն կամ նմանները:**

- Համատեղ հայտարարությունը ծնվել է հանրապետության, մեր ժողովրդի ներկայի եւ ապագայի նկատմամբ մտահոգություններից եւ, կարծում ենք, պարունակում է համաձայնության, կարող ուժերն ու հնարավորությունները ի շահ պետականության եւ ժողովրդի միավորելու միտում: Այդպիսի համագործակցությունը պետք է բաց լինի հասարակության բոլոր առողջ ուժերի համար:

Աբրահամյան, Սարգսյան եւ ուրիշներ, Երեւանից. - Այժմ առանձին կուսակցություններ ներկայացնելու ժամանակը չէ, այլ՝ բոլորի միասնության եւ համատեղ գործունեության:

- Ըստ էության սա հարց չէ, այլ առաջարկ ռադիոխմբագրությանը: Մենք համաձայն ենք գաղափարի հետ, բայց «բոլորի միասնությունը» համարում ենք միամիտ պատրանք:

***Մուրադյան, Երեւանից.* - Ո՞վ կարող է ընդունվել ՀՌԱԿ եւ ի՞նչ փաստաթղթեր են հարկավոր:**

- ՀՌԱԿ անդամ կարող է դառնալ ՀՀ յուրաքանչյուր չափահաս քաղաքացի, ով ընդունում է նրա ծրագիրն ու կանոնադրությունը եւ այլ քաղաքական կազմակերպության անդամ չէ: Անդամակցության համար լրացուցիչ փաստաթղթեր անհրաժեշտ չեն:

Հարցերը, իհարկե, այսքանով չեն սպառվում: Ներեք, որ հնարավոր չէ բոլորին սպառիչ պատասխան տալ, թերթի սահմանափակ հնարավորությունների պայմաններում: Սակայն, եթե ընթերցողները գրավոր երկխոսություն հաստատեն խմբագրության հետ, մենք պարբերաբար կպատասխանենք Ձեզ հետաքրքրող բոլոր հարցերին:

ՌԱԿ Մ. Նահանգների Արեւելյան շրջանի պատգամավորական ժողովը

Առաջիկա շաբաթավերջին Չիկագոյում տեղի կունենա Ռամկավար ազատական կուսակցության Մ. Նահանգների Արեւելյան շրջանի պատգամավորական ժողովը, հյուրընկալությամբ տեղի ՌԱԿ «Օնիկ Նուրհաս» ակումբի: Պատգամավորական ժողովի ընթացքում քննարկվելու են ՌԱԿ-ի առաջիկա գործունեության ուղեգիծն ու ծրագրերը, արծարծվելու են կազմակերպական հարցեր, ինչպես նաեւ հայրենական եւ արտասահմանյան իրադարձությունների եւ վերջին զարգացումների հետ առնչվող հարցեր, առնվելու են համապատասխան որոշումներ:

Պատգամավորական ժողովը առանձին ուշադրություն է հատկացնելու ամերիկյան քաղաքական շրջանակներում ի նպաստ Հայաստանի եւ Արցախի լոբբիստական աշխատանքները աշխուժացնելու հարցին: Այդ նպատակով, Չիկագոյի ակումբի ընկերների ջանքերով պատգամավորական ժողովի եզրափակիչ հանդիսությանը մասնակցելու համաձայնություն են հայտնել կոնգրեսականներ Սեմ Գեջենսոնը եւ Դեյվիդ Օբին, որոնք ծանոթ են իրենց հայանպաստ կեցվածքով: Հանդիսության ընթացքում նրանք ելույթ կունենան: Շատ հավանական է, որ հանդիսությանը ներկա գտնվի նաեւ կոնգրեսական Ջոն Պորտերն իր տիկնոջ՝ Կաթրինի հետ, որը վերջերս Ղարաբաղ էր այցելել եւ ականատես դարձել ադրբեջանական վայրագությունների եւ իր հետ Մ. Նահանգներ տարել իրեղեն ապացույցներ՝ թուրքական մակնիշով արկեր: Եզրափակիչ հանդիսությանը ելույթ կունենան նաեւ գնդապետ Մուրադ Մուրադյանն ու «Նոր օր» թերթի խմբագիր Յակոբ Պողոսյանը:

Պատգամավորականին կմասնակցեն նաեւ Թեքեյան մշակութային միության ներկայացուցիչներ, ատենապետ դոկտ. Գեւորգ Քեչիշյանի, փոխատենապետ Գեւորգ Մանսուրյանի եւ գանձապահ Վարդգես Պալյանի գլխավորությամբ:

ՌԱԿ տարբեր շրջանակներից հրավիրված պատվիրակների կողքին, Արեւմտյան շրջանը ներկայացնելու են Շրջանային վարչության ատենապետ Վաչե Սեմերճյանը, գանձապահ Փանոս Քեչիշյանը եւ «Նոր օր»-ի խմբագիր Յակոբ Պողոսյանը:

Երկօրյա պատգամավորականի ավարտին նախատեսված են հանդիպումներ, առանձին սեմինար եւ ընդունելություն «Սայաթ Նովա» հայկական ճաշարանում: Իր հերթին, ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամ Ռուբեն Թերզյանն ի պաշտոնե կոնգրեսականների ընդունելություն կկազմակերպի իր տան մեջ:

Պատգամավորականի կազմակերպիչները վստահ են, որ այն պսակվելու է հաջողությամբ, ի շահ ոչ միայն ՌԱԿ-ի եւ ամերիկահայության, այլեւ Հայաստանի:

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ ձեւաւորումը [illegible]
Apple Macintosh համակարգչային ծառայությունը «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

հայաստ

Ճշմարտության չափանիշը կյանքն է, իրականությունը

Մարտ, ապրիլ, 1992 թվական: Թվում է, թե ժամանակի մի փոքրիկ հատվածում կենտրոնացել է այն ամենը, ինչի մասին երազել եմ իմ ամբողջ կյանքի ընթացքում: Ղարաբաղյան հարցի միջազգայնացման մասին: Հասկանում եմ, որ կրկնում եմ մտքերս: Սակայն խոսքը վերաբերում է բնական զարգացմանը: Ամբողջ մարտն ու ապրիլը, առանց ոտք հանելու դաշտից դուրս ընկնել, մշտապես եղել եմ Ստեփանակերտում եւ որպես ԼՂՀ-ի ժողպատգամավոր ու դեռ մի բան էլ ավելին՝ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի անդամ, մասնակից եմ եղել տարբեր երկրների բազմաթիվ ներկայացուցիչների, խաղաղական եւ դեսպանական գործիչների հետ հանդիպումներին: Օրեր են եղել, երբ բաժանվելով խմբերի, դիմավորել, ընդունել, ճանապարհել ենք տարբեր պատվիրակությունների:

Իրանի արտաքին գործոց նախարարի տեղակալ Վայեզի, Ֆրանսիայի դեսպանական նախարար Կուշներ, ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցիչ Վենս, ԵԱՀԽ-ի նախագահ, Չեխոսլովակիայի արտաքին գործոց նախարար Դինսրին...»: Այս մասին, իհարկե, կարելի էր նաեւ չգրել: Մտածում եմ սակայն, որ ավելի ճիշտ կլիներ մինչեւ վերջ պարզաբանել: Ես վկա եմ եղել, երբ Օլեգը, ընդունելով հյուրերին, ողջունել է նրանց առաջին հերթին հանրապետության Գերագույն խորհրդի նախագահի անունից: Օլեգը հասկանում էր, արտասահմանից եկած հյուրը, մինչ նրան Գերագույն խորհրդի նախագահին ներկայացնելը, պետք է ինչ-որ բրիֆինգ, նույնիսկ հուզմունք զգա: Ու դրա համար նա պետք է տեսնի, որ լիդերներին հարգում ու պաշտպանում են յուրայինները: Ես, օրինակ, Հայաստանի նախագահի հետ ունեցած իմ փոխհարաբերությունների արդեն ոչ թե անհերթությամբ, այլ ամբողջ բարդությամբ հանդերձ, չեմ կարող թաքցնել ուրախությունս, երբ Լեւոնին տեսնում եմ ընդունելությունների ժամանակ, երբ նա հաջող ելույթ է ունենում ամբողջ երկրի (կամ նախկին երկրի) առաջ, երբ [illegible] սենյակում ընդունում է արտասահմանյան երկրի ղեկավարին: Հատկապես դրա համար էի ջանք թափում Ղարաբաղի երիտասարդ ղեկավարների ու լիդերների միջեւ առնչման կետեր գտնելու: Միասնությունը:

Այդ այցելությունները լավ էին նաեւ նրանով, որ մեր աչքի առաջ իրականանում էր փիլիսոփայական այն բանաձեւը, թե ճշմարտության չափանիշը կյանքն է, պրակտիկան: Բեռնար Կուշները, որ արդեն անուն էր հանել, թե փորձում է մարդասիրական միջանցք բացել Ղարաբաղի համար, հենց մարդասիրական բեռով էլ ժամանել էր Աղդամ, որտեղից այնտեղից էլ գար Ստեփանակերտ: Նրան ուղեկցում էին տասը մարդ, դեսպանական եւ հասարակական գործիչներ, ԵԱՀԽ-ի ներկայացուցիչներ, լրագրողներ, թարգմանիչներ: Աղդամում նրանք պետք է կիսեին քառասուն տոննա բեռը: Կեսը՝ ազերիներին, կեսը՝ հայերին: Հանդիսավոր պայմաններում ազերիներին են հանձնում արժեքավոր դեղամիջոցներ, սննդամթերք, վիրաբուժական վրան՝ ինքնավար էլեկտրասնուցիչով՝ ամբողջ քսան տոննա:

Մենք Գերագույն խորհրդում չէինք իմացել այդ արարողության մասին: Մեզ միայն ասացին, թե ժամը տասնչորսին Կուշների մեքենաները կմտնեն Աղդամի եւ Ասկերանի սահմանին: Այնտեղ էլ հենց պետք է դիմավորեինք նրանց: Չորս ժամից ա-

Էջեր ղարաբաղյան իրադարձությունների եւ խոհերի գրքից

Հարազատ հողի վերքերն անցնում են իմ սրտի միջով

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

բերի: Չհաշված նրանց այցելությունները, ավելի նախօրյակին գալիս էին այդ հանդիպումները կազմակերպելու համար: Բանակցությունների ժամանակ այդ տարբեր մարդկանց միավորում էր այն հանգամանքը, որ Խոջալուի մասին խոսելուց հետո, հարմար պահի ընտրելով, նրանք անցնում էին Շուշիի թեմային: Ոմանք պարզապես չէին թաքցնում, որ Բաքվում գրեթե ուրիշ ոչ մի բանի մասին չէին խոսում, բացի Շուշիից: Խնդրում էին չգրավել Շուշին, դրանով հանդերձ, երաշխիք չտալով, որ կրակակետը կդադարի Ստեփանակերտը «Գրադով» գնդակոծել:

Չնայած ԼՂՀ-ի վարչապետ Օլեգ Եսայանի եւ Արթուր Մկրտչյանի փոխհարաբերությունների անհարթություններին, [illegible] էլ նրանք էին վարում բանակցությունները, խոսում էին հստակ, առաջ տանելով նույն գիծը:

– Դե, իսկ Բաքվում, անհանգստություն արտահայտելով Շուշիի համար,– ասում էր իր կարծիքներում Արթուր Մկրտչյանը Բեռնար Կուշներին,– միաժամանակ չէին անհանգստանում Ստեփանակերտի համար, որը նույնիսկ այս րոպեներին, երբ մենք բանակցում ենք, գնդակոծության է ենթարկվում: Երեւում է, նրանց հասկացրին, որ դուք արդեն այստեղ եք, «Գրադի» փողերը թեքեցին Դաշուշեն, Քարինտակ, Շոշ գյուղերի կողմը: Ուղղակի ձայնը ձեզ համար լսելի չլինի:

– Ես կցանկանայի իմանալ, դուք զգուշացրի՞ք նրանց,– ասում էր իր կարծիքներում Օլեգ Եսայանը Սայրուս Վենսին,– այդ ինչո՞ւ են անհանգստանում Շուշիի համար, բայց դրանով հանդերձ գտնում, որ Ստեփանակերտը պետք է ոչնչացվի: Ներեք նայեք, թե որտեղ որքան երեխաներ կան: Շուշին քաղաք չէ: Կա կրակակետ:

Համոզված եմ, ընթերցողը ուշադրություն դարձրեց կողմնակիորեն արված այն հիշատակմանը, թե «Չնայած վարչապետ Օլեգ Եսայանի եւ Արթուր Մկրտչյանի փոխհարաբերությունների անհարթությունների

Աղբյուր՝ 21, 25, 28 մայիս, 1, 4, 8, 11, 15, 29 հունիս, 2, 7, 13, 18, 20, 23, 27, 30 հուլիս, 4, 6, 10, 17, 20, 25 օգոստոս, 3, 7, 14 սեպտեմբեր

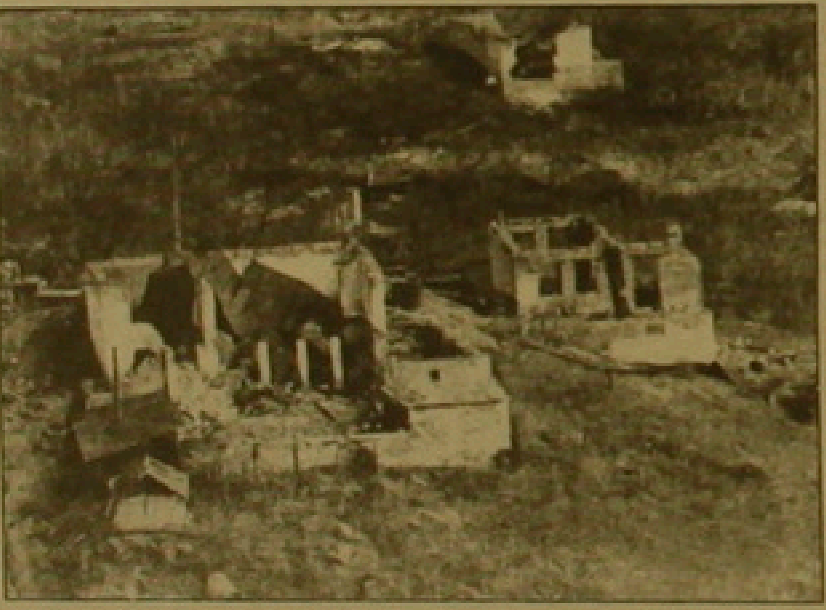

կանության, ասա թե ում է իրական զենքը, հատկապես խառնակ ժամանակներում: Իսկ անհատությունների խորհրդարանի ղեկավարի եւ վարչապետի միջեւ կային մեծ մասամբ Լեւոնի հանդեպ նրանց տարբեր վերաբերմունքի եւ հակառակը նրանց հանդեպ Լեւոնի տարբեր վերաբերմունքի հետեւանքով: Այդ զույգի հանգույցը պետք է կտրեր Լեւոնն ինքը, երբ, իհարկե, նա իսկապես ի վերուստ օծյալ, խարիզմատիկ առաջնորդ է:

Վերադառնալով Ղարաբաղ կատարված արտասահմանյան պատվիրակությունների այցելություններին, ուզում եմ կրկին հիշեցնել, թե նրանք բոլորը գրեթե միաձայն հանդես էին բերում եւ մեր ցավի ըմբռնում, եւ կարեկցանք մեր վշտի հանդեպ, եւ նույնիսկ երախտագիտություն հանուն ազատության պայքարում ժողովրդի համառության համար: Սակայն, դարձյալ միաձայն նրանք հաստատում էին հայերի ճշմարտությունը (թեեւ ինձ համար դա կասկածելի է) այն մասին, թե խաղաղությունը հնարավորի արվեստն է, որ առայժմ հազիվ թե գտնվի որեւէ մեկը, որն ընդունի ԼՂՀ-ն, որ համաշխարհային քաղաքականության մեջ վճռորոշ են տարածքային ամբողջականության հարցի հետ կապված նախադեպերը: Թեեւ դրանով հանդերձ հասկանում էին ղարաբաղյան հարցի բազմաշերտությունը, եզակիությունը, անկրկնելիու-

վելի սոսկացրինք: Սոսկում էինք, չհանձնվելով, որ այն ժամանակ, երբ Օլեգ Եսայանն ու տղաները ցրտից սառչում են սահմանի վրա, Բեռնար Կուշներին եւ նրա ուղեկիցներին նվաստացուցիչ վիրավորանք ենք հասցնում: Ադրբեջանական զինված ստորաբաժանումների մի անկազմակերպ խումբ կանգնեցնում է Ֆրանսիայի դեսպանական նախարարի առաքյալներին Լեռնային Ղարաբաղի սահմաններից մի քանի կիլոմետրի վրա: Դատարկում են պատվիրակության անդամների անձնական իրերը, կողոպտելով, ինչպես պատմում էր Կուշների խմբի կանանցից մեկը, իրենց [illegible] կանացի [illegible]: Շարժում են ամբողջ բեռը, այդ թվում նաեւ վիրաբուժական վրանն իր ինքնավար էլեկտրասնուցիչով եւ արբանյակային կապի սարքավորումը:

Միայն դրանից հետո Բեռնար Կուշները հասկացավ, որ խոսքը վերաբերում է ոչ միայն ազգամիջյան կոնֆլիկտին: Հարցը շատ ավելի բարդ է եւ միաժամանակ շատ պարզ:

Պապը հիշեց որդուն, որ զոհվել է Քարինտակում, թոռանը, որ զոհվեց հոր կողքին

Առաջին բարոնուհի Քոքսը կրկին ժամանեց Ղարաբաղ: Նրա հանձնախմբի մեջ կային բժիշկներ BBC-ից, բժշկական անձնակազմից, Միջազգային քրիստոնեական համերաշխությունից եւ Ալեքսեյ Սեմյոնովը՝ Ելենա Բոների որդին: Լեռնային Ղարաբաղի հյուսիսում, Միրբաշիրի շրջանի սահմանում, հենց շրջկենտրոն Միրբաշիրի մոտ է գտնվում Մարաղա գյուղը: Հաղորդում ստացվեց, որ առավոտյան ժամը հինգին մի տասնյակ տանկեր եւ այլ զրահամեքենաներ խուժել են գյուղ, ավերել ու հրկիզել բոլոր տները: Ղեկների մոտ նստած են եղել ԱՊՀ-ի նախկին զինվորները, դարձյալ այն նույն 4-րդ բանակի 23-րդ դիվիզիայի: Զրահատեխնիկային հետեւել են զինված օմոնականները, նրանց հետեւից՝ դիակապտները մեքենաներով, սայլակներով, ավանակներով, պարկերով: Հրդեհել են ամբողջ գյուղը, յոթանասուն մարդու գնդակահարել են դիմահար: Տասներին այրել են ողջ-ողջ: Հիսունից ավելի մարդու պատանդ են տարել, մեծ մասը կանայք ու երեխաներ: Օգնությունը եկել է ուշացումով: Այնուամենայնիվ, կարողացել են բարբարոսներին դուրս քշել գյուղից: Տասնյակ դիակապտներ ընկել են ուրիշի բարիքով լցված պարկերի կողքին: Մեռածներին թաղել են այդ նույն երեկոյան: Ու երբ մենք հաջորդ օրվա միջօրեին հասանք Մարաղա, ժայռավեմի վրա հասցրինք նկարահանել միայն ածխացած տները, որոնք դեռ շարունակվում էին ծխալ:

Լեդի Քոքսն առաջարկեց, որքան էլ դժվար լինի հարազատների համար, քանդել մի քանի-բանի գերեզմաններ: Փաստերն էքսգումացիա կատարել: Ժայռավեմի վրա նկարահանեցինք մի քանի գլխատված եւ ածխացած դիակներ: Հետագայում մի քանի կադրեր ցուցադրվեցին «Վեստի» ծրագրով: Աշխարհը միանգամայն հանգիստ ընդունեց այդ ողբերգությունը: Եւ ոչ այն պատճառով, որ աշխարհին ընտելացել էր, ոչ էլ, որ ազերիներն ու թուրքերը մեզնից ակտիվորեն էին քարոզում, կեղծ տեղեկություններ հաղորդելով մոլորակին, այլ որովհետեւ արդեն հազար անգամ այդ մասին ասվել է, բոլշեւիզմի դեմ համընդհանուր պայքարի անվան տակ, ոչնչացնելով բոլոր սարքերն ու փորձված կառույցները, մենք ինքնաբերաբար ստեղծեցինք տեղեկատվական ծառայության ինչ-որ նոր, եւ կասեի, նեոբոլշեւիկյան, կամ ավելի ճիշտ երիտբոլշեւիկյան կառույց: Նման բան իրենց թույլ չեն տվել նույնիսկ այսպես կոչված լճացման ժամանակաշրջանի բոլշեւիկները:

Ես չկարողացա համոզել ոչ Աշոտ Մանուչարյանին՝ նախագահի տեղական խորհրդականին, ոչ Սամվել Գեւորգյանին՝ պետական հեռուստառադիոյի նախագահին, որ եթե մենք Մարաղայի թեման չբարձրացնենք համապատասխան աստիճանի, ապա չենք կարող աշխարհին համոզել, որ հյուսիսում ամենաառաջավոր կրակակետը համարվում է Միրբաշիրը, իսկ դա նշանակում է՝ այնքան էլ հեշտ չի լինելու լռեցնել այն:

Իսկ դա իր հերթին նշանակում է, որ վաղ թե ուշ մենք հարվածի տակ ենք դնում Շահումյանի շրջանը, որը կարելի է ոչնչացնել, եթե կտրվի Մարտակերտի շրջանից: Քանի որ այդ ժամանակ անընդհատ խփելու են Մարտակերտի շրջանին միաժամանակ եւ Աղդամից, եւ Միրբաշիրից, ուղղակի թուլացնեն նրան, զրկեն Շահումյանին օգնելու հնարավորությունից: Այդ պատճառով էլ Մարաղան չօգտագործելը հանցագործություն է:

Շարունակելի

ԵՐԵՎԱՆ

Արտոնագրային վարչության երկու տարին

ՀՀ կառավարության առընթեր արտոնագրային վարչությունը ստեղծվել է 1992-ի հունվարին, պետական կառավարման մարմին է, որի խնդիրն է հանրապետության արտոնագրային համակարգի կազմակերպման եւ կառավարման աշխատանքային ծրագրերի մշակումն ու իրագործումը: Վարչությունը կատարում է արդյունաբերական սեփականության օբյեկտների՝ գյուտերի, օգտակար մոդելների, արդյունաբերական նմուշների, ապրանքային նշանների իրավական պաշտպանությունը, մշակում է օրենսդրություն արդյունաբերական սեփականության պաշտպանության մասին, ապահովում է տեղեկատվություն իրավական պաշտպանություն ստացած արդյունաբերական սեփականության օբյեկտների վերաբերյալ: Մեր աշխատակիցը զրուցեց արտոնագրային վարչության պետի տեղակալ Էդուարդ Նահապետյանի հետ:

– Ինչպե՞ս է իրականացվում արդյունաբերական սեփականության օբյեկտների իրավական պաշտպանությունը:

– Համաձայն «Արտոնագրերի մասին» ՀՀ օրենքի, որը, ի դեպ, ուժի մեջ է մտել 1993 թ. օգոստոսի 25-ից, այդ իրավունքը պաշտպանվում է պետության կողմից եւ հաստատվում է արտոնագրով: Արտոնագրով հաստատվում է արդյունաբերական սեփականության օբյեկտի նկատմամբ հեղինակությունը, օբյեկտի առաջնությունը եւ օգտագործման բացառիկ իրավունքը: Վերջին դրույթը թելադրում է, որ ոչ մի անձ, իրավաբանական կամ ֆիզիկական, իրավունք չունի օգտագործել արտոնագրով պաշտպանված գյուտը կամ մյուս օբյեկտը օգտագործել առանց արտոնատիրոջ թույլտվության:

– Ներկայացված գյուտը պե՞տք է համապատասխանի ինչ-որ պայմանների, թե ցանկացած առաջարկությանը տրվում է արտոնագիր:

– Ո՛չ: Բոլոր առաջարկությունները չեն, որ պաշտպանվում են արտոնագրով: Դրանք պետք է համապատասխանեն «Արտոնագրերի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված պայմաններին:

– Ձեր վարչությունը գործում է արդեն 2 տարի: Ի՞նչ է արվել, որ Հայաստանում ծնված գյուտերը չկորչեն, իսկ հեղինակները չփնտրեն իրենց գյուտերի պաշտպանությունը օտարերկրյա պետություններում:

– Գյուտերը, իհարկե, չեն կորչի: Դրանց բոլորի վերաբերյալ անցկացվում է արտոնագրային փորձաքննություն, եւ եթե համապատասխանում են ներկայացվող պահանջներին, արտոնագիր տրվում է: Ինչ վերաբերում է օտարերկրյա պետություններում գյուտերի պաշտպանությանը, ապա դա չի վնասում ոչ հեղինակի, ոչ էլ պետության շահերին: Ընդհակառակը, եթե տվյալ գյուտով հետաքրքրվում է որեւէ արտասահմանյան ֆիրմա, ներդնելու նպատակով, կամ եթե որեւէ պետություն է արտահանվում ՀՀ արտոնագրով է պաշտպանված ապրանք, ապա իրենց տնտեսական շահերից ելնելով, արտոնատերերը պետք է ձգտեն իրենց գյուտերը արտոնագրել տվյալ պետությունում (գաղտնի ճանաչված գյուտերի համար այս հարցը լուծվում է հատուկ կարգով):

Ռուսաստանում արտոնագիր ստանալու համար վճարվում է 76 հազար ռուբլի տուրք, ԱՄՆ-ում՝ 6 հազար, Ֆրանսիայում՝ 1,270, Ճապոնիայում՝ 4800, Գերմանիայում՝ 3800 ամերիկյան դոլար: Հայաստանում արտոնագիր ստանալու համար անհրաժեշտ է վճարել միայն 159 դրամ:

Մինչեւ այժմ ստացել ենք 400 հայտ, որոնցից մոտ 100-ը արտասահմանից: Դրանք ընդգրկում են ժողովրդական տնտեսության բոլոր բնագավառները՝ էլեկտրատեխնիկական եւ էներգետիկական, սեյսմակայուն շինարարության, մեքենաշինության, հաստոցաշինության, քիմիական եւ ուրիշ բնագավառներ:

ՅՈՒՐԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

«ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»
ռադիոկայան

Ամեն օր ժ. 18-19-ը միջին ալիքով, 1395 կհ հաճախականությամբ եւ առավոտյան 6:40–7:40 Երեւանի քաղաքային ցանցով, երկար եւ միջին ալիքներով եթեր են հեռարձակվում «Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական բաժնի ծրագրերը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Ուսանողական ջոկատների, հանրապետական շտաբն արդեն մի քանի տարի համագործակցում է եվրոպական տարբեր կազմակերպությունների ծրագրերին, կազմակերպում Հայաստանում ուսանողական աշխատանքային ճամբարներ եւ կամավորներ փոխանակում այդ կազմակերպությունների հետ:

Նմանօրինակ ճամբարներ գործում են ամբողջ Եվրոպայում, եւ արձակուրդների ժամանակ հարյուրավոր ուսանողներ ամենատարբեր երկրներից դատարկ-պարապ զբոսնելու փոխարեն զբաղվում են աշխատանքով այդ ճամբարներում՝ հաճախ էլ համակցելով արժանի այդ զբաղմունքը հաճելի ճանապարհորդության հետ: Իսկ ճամբարներում կատարվում են ամենատարբեր աշխա-

Նախկին նրա ժամանումը SCI-ի ղեկավարները վիճում էին, թե արդյոք մեծական այդ կներկայանա փողկապո՞վ, թե մարզական վերնաշապիկով եւ արեւի ակնոցով: Արժանավոր խաղաղագետը Տանզանիա եկավ արեւի ակնոցով եւ առանց փողկապի, բայց վերջինի բացակայությունից նրա դասկառավորությունն ամենեւին չէր տուժում:

Տանզանիայում տեղի են ունեցել մեծ թվով դասական անցքեր, այդ թվում եւ հերեսիկոսների դասավորությունները՝ իրենց բոլոր սարսափազդու մանրամասներով: Այժմ այստեղ առկա են խոնի եւ մյուս բոլոր ազատությունները, եւ դրանցից ստանց ավելորդ ձեւականությունների օգտվեց տեղացի կամավորներից մեկը՝ ցախչախիչ ճննադատության ենթարկելով ճամբարների կազմա-

թյան փառատոնի Կանտոնիզուս գյուղում: Այստեղ մեզ սպասում էին անակնկալ հանդիպումներ ԱՊՀ բազմաթիվ ներկայացուցիչների հետ: Կային նաեւ հայեր՝ Արաֆս եւ Սամուն խումբը Մարսելից: Հանդիպականները նրանց ընդունեցին խիստ ջերմ, կամավորները վայելեցին հիացմունքով:

Փառատոնի ժամանակ ասացին, որ երկու քույր կամավորներ էլ կան: Հաջորդ օրը նրանց սպասում էինք գրասենյակում՝ գիշերելու տեղավորելու համար: Բայց նրանք այդպես էլ չեկան, եւ մենք ստիպված դուրս գալուց առաջ դռան վրա մխիթարական երկտող թողեցինք:

Վերջում, 2 շաբաթ անց, իհարկե, դժվար էր բաժանվել գեղատեսիլ Բարսելոնից, նրա հինավուրց գորական թաղամասերից, որի դղրդա-

ԿԱՍՏԱԼՈՆԻԱ

Բարսելոն. «Դուք ո՞ր Հայաստանից եք, թուրքական, պարսկական, թե ռուսական»

սանքներ փախստականների խնամքից մինչեւ էկոլոգիական միջոցառումներ:

Հուլիսի 7-ին Բարսելոնում վայրէջք կատարեց Աերոֆլոտի ինքնաթիռը անհեռանկարային ուշացումով: Մոսկվայի օդանավակայանում ուղեւորներին հանդիսավոր կերպով տեղափոխեցին մի ինքնաթիռից մյուսը, անմիջապես տարածվեցին շշուկներ ռումբի եւ չարագործների մասին, իսկ սեւ հումորի սիրահարների երեւակայությունը եռանդագին գործում էր ուղեւորներին վախեցնելով հնարավոր բոլոր հետեւանքներով: Բարսելոնի օդանավակայանում անհույս կամավորին արտասահմի սպասում էր տեղացի կամավոր Կառլոսը՝ կրծքին սեղմելով ցուցանակը եւ հույսով դիտելով ժամանող ուղեւորներին: Նա ինձ [illegible]կցեց SCI-ի Միջազգային խաղաղագիտական ծառայության ճամբար եւ պարզաբանեց իմ պարտականությունները: Իհարկե, իմ առաքելությունն այնքան հերոսական չէր, որքան երեւակայականների կամավորներինը: Մենք ընկերակցում էինք հաշմանդամներին զբոսանքների ժամանակ, պատմում նրանց մեր երկրների մասին, կերակրում եւ զվարճացնում, որքան այդ հնարավոր էր: Իսկ Բարսելոնի սիրալիր ու կենսուրախ բնակիչները ժպտում էին մեզ, զրուցում անմիջապես փողոցում եւ ողջում մեզ, երբ մենք սխալմամբ նրանց իսպանացիներ էինք անվանում. նրանք խոսում են կատալոներեն, ունեն տեղական կառավարություն եւ տեղական մամուլ՝ մայրենի լեզվով: Ես նաեւ տեղական կառավարության ներկայացուցչին: Պ-ն Կոլը դասախոսություն դարձրեց է [illegible] կառավարությունում եւ [illegible] էր շրջագայել Տանզանիայի ճամբարներով:

կերդման ձեւը եւ պայմանները, որոնցում դասվում էին հաշմանդամները: Անակնկալի եկած դեսական այրը շփոթվեց եւ հարկ եղավ ուշ

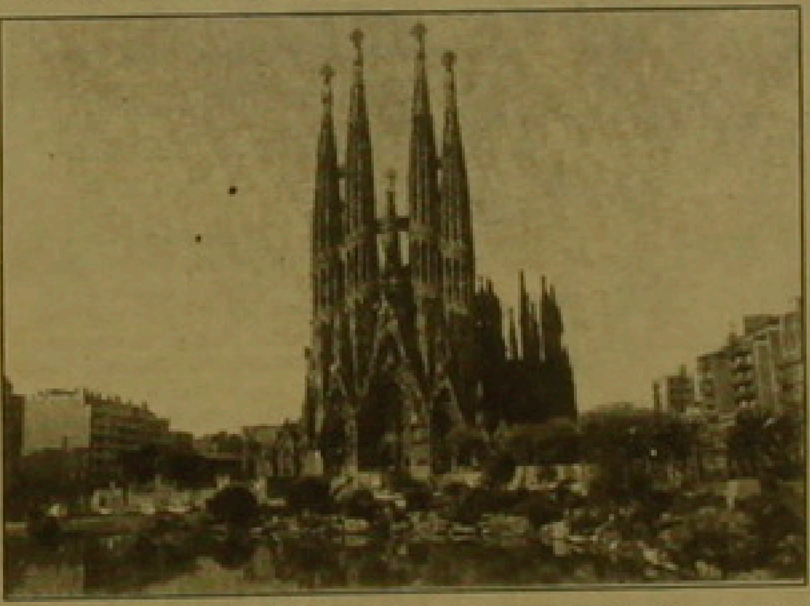

ժամանակ կորցված վեհությունը վերագտնելու համար: Բայց, երբ ղեկավարները ինձ, որպես հեռավոր Հայաստանից ժամանած կամավորի, ներկայացրեցին պ-ն Կոլին, վերջինս արդեն լիովին վերականգնել էր իր փեսացուի կեցվածքը եւ առիթը բաց չթողեց ցուցադրելու խորագիտությունը. կարճ նախաբանից հետո («Դուք լավ եք խոսում կաստիլերեն: Իսպանիայում ընդունված չէ խոսանեռեն բառը, այլ կաստիլերեն, կատալոներեն, գալի սպաներեն եւ բասկերի լեզվով») նա հարցրեց ինձ, թե ո՞ր Հայաստանից եմ ես՝ թուրքական, պարսկական, թե ռուսական:

Երբ ճամբարներն ավարտեցին իրենց աշխատանքը, կամավորներին հրավիրեցին ազգային երաժշտ-

տույշ փառատոնում շատ դժվար էր չնկատելը, ճարտարապետ Գաուդիի եւ նրա մոդեռնիստ հետեւորդների փառահեղ շինությունները, բարձրա-

բերձ սյան վրա կանգնած եւ ծովափը հեռվում բաննված Ամերիկան մատնացույց անող Կոլումբոսի արձանից իր վեհությամբ արժանի հետ չէր կարող մրցակցել նույնիսկ պ-ն Կոլը: Բայց ամենից դժվարը մեր հաշմանդամներին հրաժեշտ տալն էր, որոնց հետ անկեղծորեն կապվել էինք: Մենք հասցեներ փոխանակեցինք նրանց հետ, բայց ավելի ուշ SCI-ի ղեկավարներից մեկը՝ Ջանի Օրինին, ասաց, որ կամավորների այդքան սրտանց խոստացված նամակներից ոչ մեկը չեն ստացել: Հույս ունենանք, որ հայրենական փոստային ծառայությունը շատ չի ուշացնի իմ նամակները:

ԱՐՓԻՆԵ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ,
ուսանող

ԿԼԻՄԱ

Երկրին սպառնում է ջերմաստիճանի բարձրացում

ՄԱՍԱՉՈՒՍԵԹՍ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՌՈՒՍԻՆՖՈՐՄ: Երկրի կլիմային սպառնում է լուրջ վտանգ. այս հետեւությանը հանգեցին բոլոր աշխարհամասերի 150-ից ավելի գիտնականներ, փորձագետներ ու տեխնիկական գործիչներ, որոնք այս համաժողովում մասնակցում էին կլիմայի փոփոխմանը նվիրված միջկառավարական խորհրդաժողովին:

Ինչպես նշվում է համաժողովից հետո հրապարակված զեկուցագրում, մթնոլորտի հատկությունների փոփոխման հիմնական պատճառը «ջերմոցային էֆեկտ» հարուցող գազերի արտադրությունն է: Հաշվարկված է, որ վնասակար արտադրությունների հետագա ծավալման դեպքում Երկրի մթնոլորտի ստորին շերտերի միջին ջերմաստիճանը հաջորդ դարավերջին կբարձրանա 2-4 ցելսիուսի աստիճանով: Այս ամենը կառաջացնի օվկիանոսի մակարդակի բարձրացում, եղանակի փոփոխություն, մոլորակի մի շարք շրջաններում փոթորիկների, երաշտների հաճախացում, ինչը բացասական լուրջ հետեւանքներ կունենա գյուղատնտեսության, մարդկանց առողջության, ջրամատակարարման եւ առհասարակ ամբողջ բնության համար:

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԲԱՆԿ

Կես միլիարդ վարկ Ռուսաստանին

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Համաշխարհային բանկը պատրաստվում է զգալի վարկ տրամադրել ռուսական նավթահորերի շահագործման համար: Ինչպես տեղեկացրել է բանկի առաջատար տնտեսագետ Չարլզ Սըլ Փերսընը, 500 մլն-ի վարկ է տրամադրվելու Յուգանսկնեֆտեգազային Արեւմտյան Սիբիրի Պրիօբսկոյե նավթահանքի շահագործման համար: Այս ծրագրում Ռուսաստանի հետ համատեղ, որպես համատեղ ձեռնարկության մի անդամ մասնակցում է Ամոկո ընկերությունը, որն այդ իրավունքը շահել է մեկ տարի առաջ հայտարարված մրցույթում: Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչները գտնում են, որ այս քայլը կնպաստի Ռուսաստանի նավթարդյունաբերության հեռանկարային կայունացմանը:

ԱՄԵՐԻԿԱ

Ներխուժումը Հայիթի կլինի կայծակնային

Քլինթոնը համոզեց ամերիկացիներին

ԼՈՆԴՈՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՌՈՒՍԻՆՖՈՐՄ: Ամերիկյան բանակի ընտիր հատուկ զորամասերը գիշերով կայծակնային անակնկալությամբ ափ կիջնեն Հայիթիում ուղղաթիռային դեսանտի ուղեկցությամբ, որին կհաջորդի ծովային հետեւակայինների ափհանումը: Այդ մասին լրագրողներին հայտնեցին պաշտպանության նախարարության աշխատակիցները:

Նրանց խոսքերով, ամերիկյան բանակը միաժամանակ պետք է վերահսկողության տակ առնի այնպիսի կարեւոր օբյեկտներ, ինչպիսիք են կապի կենտրոնները, խաղաղացիական ու զինվորական օդանավակայանները, զորանոցները, կառավարման կետերը: Նրանք հավաստեցին CNN հեռուստաընկերության այն հաղորդումը, որ հատուկ զորամասերի ներխուժումն սկսվելու է Հայիթիի մայրաքաղաք Պորտ օ Պրենսի շրջանում, որտեղ անցկացվի հետախուզություն եւ ափ իջեցվի հիմնական դեսանտը: Ներխուժման որոշակի ժամկետը չի նշվում, սակայն, Ռոյտեր գործակալության հաղորդման համաձայն, դա տեղի կունենա կիրակի օրվանից ոչ ուշ:

Եթե նախքան նախագահ Բիլ Քլինթոնի երեկվա հեռուստաելույթը ամերիկացիների մեծամասնությունը դեմ էր Հայիթի ներխուժելուն, ապա այժմ իրավիճակը փոխվել է: Նախագահին հաջողվեց ամերիկացիներին համոզել իր դիրքորոշման ճշտությունը: Նախագահի ելույթի նախօրեին CNN հեռուստաընկերության անցկացրած հանրային կարծիքի հարցումը ցույց էր տվել, որ ամերիկացիների 40 տոկոսը կողմ է, իսկ 48 տոկոսը դեմ է ներխուժմանը: Ելույթից հետո պարզվեց, որ ներխուժմանը հավանություն է տալիս ամերիկացիների 56 տոկոսը, դեմ է 41 տոկոսը: Երկրի բնակիչների մեծ մասի կարծիքով Քլինթոնի փաստարկները համոզիչ են:

Ռուսաստան-Բրազիլիա. Միջուկային էներգիայի խաղաղ օգտագործում

ՄՈՍԿՎԱ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ռուսաստանն ու Բրազիլիան կհամագործակցեն միջուկային էներգիայի խաղաղ օգտագործման բնագավառում: Այդ մասին միջպետական համաձայնագիրը սեպտեմբերի 15-ին ստորագրեցին պաշտոնական այցով Բրազիլիայում գտնվող ՌԴ ատոմային էներգիայի նախարար Վիկտոր Միխայլովը եւ Բրազիլիայի արտգործնախարարը: Համաձայնագիրը ենթադրում է փորձի պարբերական փոխանակում, ջերմամիջուկային էներգիայի համատեղ ուսումնասիրություններ եւ այլն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՎՈՒՄ Է ԲԱՑ ՄՐՑՈՒՅԹ ԱՄՆ-ՈՒՄ ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՈՎ ԶԲԱՂՎԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

«Միջազգային հետազոտությունների ու փոխանակման խորհուրդ» (ԱՅՐԵՔՍ) կազմակերպությունը պատիվ ունի տեղեկացնել «1994-1995 թթ. Բաց մրցույթ գիտահետազոտական աշխատանքի համար» ծրագրի մասին: ԱՊՀ-ի երկրների գիտնականները կարող են 3-8 ամսով ԱՄՆ-ի համալսարաններում եւ գիտական կենտրոններում անհատական, գիտական աստիճանի չհանգեցնող հետազոտություններ վարել հումանիտար եւ սոցիալական գիտությունների բնագավառներում: Սույն ծրագիրը ֆինանսավորվում է ԱՄՆ-ի Տեղեկատվական գործակալության կողմից:

Ծրագրին մասնակցելու պայմանները. Մրցույթին կարող են մասնակցել այն անձինք, ովքեր համապատասխանում են հետեւյալ չափանիշներին.

- ■ ԱՊՀ որեւէ երկրի քաղաքացի են,
- ■ բավարար չափով տիրապետում են գրավոր եւ բանավոր անգլերենին,
- ■ կարող են ներկայացնել ԱՄՆ-ում գիտական հետազոտություն վարելու հիմնավորված առաջարկ,
- ■ ունեն գիտությունների թեկնածուի կամ դոկտորի աստիճան կամ էլ գիտական ամսագրերում հրատարակված հինգ նշանակալի հոդվածներ:

Անհրաժեշտ փաստաթղթերը կարելի կլինի ձեռք բերել **1994 թ. հոկտեմբերի 1-ից** «ԱՅՐԵՔՍ» կազմակերպության գրասենյակից: Մեր հասցեն է

Երեւան 375019, Մարշալ Բաղրամյան 40,
Հայաստանի Ամերիկյան համալսարան
Սենյակ 10 (գրադարանի կողքը), «ԱՅՐԵՔՍ»

ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ ԱՆՎՃԱՐ ԵՆ ՏՐԱՄԱԴՐՎՈՒՄ ԵՎ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ՊԱՏՃԵՆԱՀԱՆՎԵԼ

1994 Թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 22-ԻՆ, ԺԱՄԸ 18:00, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ ԿՏՐՎԻ ԾՐԱԳՐԻ ԵՎ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ:

Փաստաթղթերի լրացման կարգի վերաբերյալ անհատական կոնսուլտացիա ստանալ ցանկացողների համար դասախոսությանը մասնակցելը պարտադիր է:

ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ԵՏ ՀԱՆՁՆՄԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԿԵՏԸ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 18-Ն Է:

RESEARCH OPPORTUNITIES IN THE UNITED STATES

The International Research and Exchange Board (IREX) is pleased to announce «THE 1994-1995 OPEN COMPETITION RESEARCH OPPORTUNITIES IN THE UNITED STATES» program. Scholars from the Newly Independent States (NIS) in the fields of HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES may apply for individual, non-degree research opportunities at universities and institutes in the US for a period of 3 to 8 months. This program is made possible through the financial support of the United States Information Agency.

ELIGIBILITY. The program is open to any individual who meets the following criteria.

- ■ citizen of an NIS country
- ■ have a sufficient command of written and spoken English
- ■ submit an independent research proposal in the field of Humanities and Social Sciences with demonstrated need for research in the US
- ■ hold a Kandidat or Doctor degree or have five major publications in scholarly journals.

Application forms will be available starting from October 1, 1994 from;
Erevan IREX office,
American University of Armenia
room #10 (near the library)
Marshal Baghramian 40,
Erevan 375019, Armenia.

APPLICATIONS ARE FREE OF CHARGE AND MAY BE PHOTOCOPIED

AN INFORMATIONAL LECTURE DESCRIBING THE PROGRAM AND APPLICATION PROCEDURE WILL BE GIVEN ON SEPTEMBER 22, 1994 AT 18:00 AT THE AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA. Lecture attendance will be required for those desiring future consultations regarding their individual applications.

THE APPLICATION DEADLINE IS NOVEMBER 18, 1994

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ի՞նչ ակնոցից Հայաստանի գրողներին գումարելու իրենց արտահերթ, II-րդ համագումարը. գրականության ու գրականագիտության ներկա ընթա՞ցքը (այդ մասին ոչ ոք կխոսեն չխոսվեց), միության ներքին հակասություննե՞րը («Խոչընդոտ արգելվածք... հունվարից հետո աշխատանքային դուռն իմ առջեւ փակ էր, վրան մակագրություն կար՝ հայ գրողների միության նախագահ Սերո Խանզադյան, դրան հաջորդեց «նախագահ» Խանզադյանի հրամանագիրը՝ գրողների միության շենքը երկու մասի բաժանելու մասին, բռնագրավված էր միության դպրոցանավայրի մոտ կեսը. տեւ ղեկավարությունը միության փող չի տալիս, ինչպես չի տալիս ղեկավարման հեռուստատեսությունը», Էդվարդ Միլիտոնյան): Գուցե հին ու նոր ղեկավարությունների խնդի՞րն էր բոլորին դահլիճ հավաքել, քանի որ Լեւոն Հախվերդյանը՝ նույնպես ունենալով ի պաշտոնություն նոր ղեկավարության, բաց չթողեց Ռաֆայել Իշխանյանի արտ, այս անգամ արդեն դե ֆակտո, ճար զգեցնել առիթը:

Ինչեւէ, համագումարի դահլիճում հավաքված մեծամասնական լրագրողների համար հավաքի շարժառիթն այդպես էլ ջրի երես չելավ: Համագումարի առաջին օրն օրակարգում երեւաց Խորեն Արամաու փոխանակության ողու խոստումն է, եւ երբ իրեն լսողի միության նախագահ, «Համազգայինի» ասենագետի պաշտոնից չհրաժարվելով հանդերձ, նրա շահերը կծառայեցնի միության շահերին. («Կուսակցական պատկանելությունս իմ անձնական գործն է, ես բանաստեղծ Ռազմիկ Դավոյանն եմ»):

Ի դեպ, Դավիթ Հովհաննեսի, Դավիթ Գասպարյանի եւ Գեւորգ Էմինի հրաժարականներից հետո միության նախագահի միակ թեկնածուն մնաց Ռազմիկ Դավոյանը:

Վերջին ելույթներն առավել քան սարդոնական էին ու սկզբունքային (Ռազմիկ Դավոյան, Հրաչյա Մա-

Հայաստանի գրողների միության համագումարում

Արտաժամ

Շռայլորեն հիշեցին միմյանց անուններ, փառք աստծո, բանը ծնողներին չհասավ

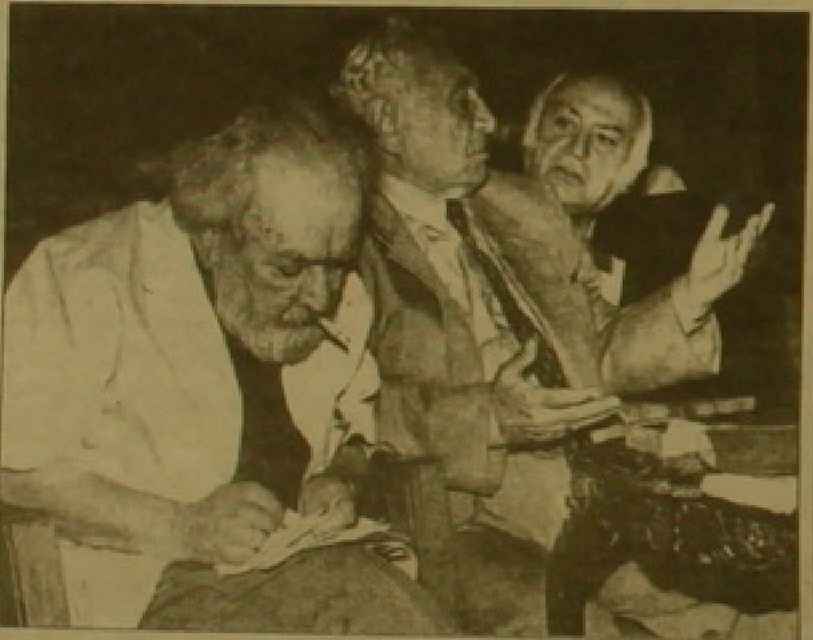

Գեւորգ Էմին, Հրաչյա Հովհաննիսյան, Լեւոն Միրիջանյան

կնիքը, բյուջետային կազմակերպության գումարները... անտրամաբանական էլ էին տեղ», միության նախագահ Վահագն Դավթյանի ելույթից, որն ընթերցեց Սաղաթել Հարությունյանը): Ֆինանսատնտեսական խնդիրնե՞րը դարձան դարձան արտահերթ համագումարի անխուսափելիության. («Որ գրողների միության անավարտ պոլիկլինիկայի վաճառքից ստացված 100 հազար դոլարը «Հայաստան» կոոպերատիվների միությանը, մեր կամքը հարցրի՞ք... Կամ, որ Սեւակ Արզումանյանին նշանակեցիք գրական ֆոնդի ֆինանսական գործունեությունը վերստուգող հանձնախմբի ղեկավար, նա էլ գործից բա՞ն է հասկանում», Վահագն Մուղնեցյան: «Սուտ է ասում Մուղնեցյանը, գրողների միության ֆոնդից ոչ մի արոտ, ոչ մի սեղան չի պակասել, դրա մասին մանրամասն փաստաթղթեր կան...», ֆոնդի նախագահ Ժորա Հարությունյան: «Ստուգումները ցույց տվեցին, որ ֆոնդն այստեղ ընդամենը մի խնդրում է թերացել, հաշվապահը գրողներին տվել է նպաստներից եկամտահարկ չի պահել», Սեւակ Արզումանյան; «Դոլարներն այնպես բաժանեք, որ ոչ ոք չնեղանա», Բաղիշ Հովսեփյան: «Սոված մեռնում ենք», բղավոց տեղից: «Գնա տուն, հաց կեր», «Ստամոքսո՞վ ես գրում», պատասխան տեղից: «... Ջավախքից կարտոֆիլ բերենք...», Արտակ Ոսկանյան): Համեմատաբար երիտասարդ գրողները, որոնց ելույթները, բարեբախտաբար, գրավոր չէին ու ավելի գործնական, ամեն դեպքում ոչ մի կերպ չէին կարողանում շրջանցել իրենց փակված աճառանի մասին փաստը. («Խնդրում եւ պահանջում եմ իմ ընկերների անունից փոքր աճառանը բացել», Սիփան Շիրազ. տեղից: «Փոքր կաֆեն մեզ վերադարձրեք, այնտեղ կխմե՞նք, թե կգրենք, ձեր գործը չի», Վահագն Մուղնեցյան): Միության հրատարակչատն ունենա՞լն էր համագումարի խնդիրը, միության պարբերականների ծանր ֆինանսատնտեսական վիճա՞կը («Գրական թերթ», «Նարդ», «Լիտերատուրնայա Արմենիա»), որոշ գրողների կուսակցականությու՞նը, բարի ու հին ավանդույթների վերականգնու՞մը, բարոյական ներքին բռնամա՞նքը («37-ի գենները արթուն են... Մեր փոխզիջումը դիմակայենք որոշես մտածող մարդ եւ ոչ թե իրար կոկորդ կրծող ներ», Ալվարդ Պետրոսյան: «Իրավունք ունե՞նք ունենալ տալու մեր նկիրյալներին», Աննա Պետրոսյան): Գուցե համագումար հրավիրելու պատճառը ղեկավարության ձեռնայվացու՞մն է, միության գործերից. («Ինչու՞ ոչ ոք կառավարությունից ներկա չէ»: «Ով էլ ընտրենք միության նախագահ, խավարության նոյնանք է դառնալու, որովհետ

մյանը, որը թերեւս չհավանելով «ներկայացման» ռեժիսորական ու դերասանական հնարները, կարճ ժամանակ անց լքեց այն (նման մի ներկայացում, ավելի ճիշտ՝ դատավարի ժամ, մոտ մեկուկես տարի առաջ ունեցել էր Հայաստանի բատերական գործիչների միությունը):

Համագումարի երկրորդ օրն առավել քան լարված էր. նախագահության անվերջ ճչում էր միության նորընտիր ղեկավարության ցուցակները, իրար էին հաջորդում նախընտրական ու այլեւայլ ելույթները՝ փակագծերում հաշիվներ մաքրելով: Մարո Մարգարյանն առաջարկեց իրար ներել լինել. «Ժամանակին Ալազանը Շիրազին պահում էր: Ինձ ու Անահիտ Սահինյանին էլ է հաճախ իրենց տուն տարել... Պետք է ավագանու խումբ ընտրել»: Այդպես էլ պարզ չդարձավ, թե ինչ էր ուզում Թաթուլ Բոլոռչյանը, որովհետեւ իր ցասումնալից կրակահերթը քաղում էր հենց տեղից: Իսկ երբ հասավ ամբիոնի մոտ, ողջագուրվեց Ռազմիկ Դավոյանի հետ, որը նրան առաջնորդեց կուլիսների ետեւը: Լյուդվիգ Դուրյանը կոչ արեց միացյալ լինել. «Գնացեք Պանթեոն եւ տեսեք, թե որքան միասին են մեր մեծերը... Ավետիք Իսահակյան էլ չունենք, որ նախագահ ընտրենք, գուցե բոլորս հերթով նախագա՞հ դառնանք»: Ռազմիկ Դավոյանը միության կանոնադրությունը քննարկելը համարեց համագումարի ժամանակի վատնում, եւ այն չմնաց օրակարգ (բարձր է հնչում՝ օրակարգ):

«Բագինի» խմբագիր Պողոս Սնապյանի ելույթը խոսք գրգռեց Ռաֆայել Ավագյանին. «Ռազմիկ, դու խելոք տղա ես, ո՞նց ես թույլ տալիս, որ դաշնակները գան այստեղ խոսեն»: Ռազմիկ Դավոյանը հայտարարեց, որ Հայաստանի գրողների միությունն ազգային գաղափարության. Դավիթ Հովհաննես, բայց դահլիճն արդեն լսելու տրամադրություն չուներ): Ի դեպ, Հրաչյա Մաթեւոսյանը հայտնեց նաեւ, որ երբ փաղը Սերժ Ջիլավյանն իր թեկնածությունը դնի միության նախագահի պաշտոնի համար, նա իր ձայնը կտա, որովհետեւ նա կարող է անել միությունը: Թեկնածություններ համաստարած խմբերրաժարականներից ու դրանց հանդեպ գրեթե համաստարած «հարգալից» վերաբերմունքից հետո հաստատվեց խորտակարների, վարչության թեկնածուների երկարաշունչ ցանկը: Այսօր գրողների միության տանը կկայանա նախագահի, խորտակարների եւ վարչության փակ քվեարկությունը: Գուցե սա՞ է այն գերխնդիրը, որը Հայաստանի գրողներին հավաքել էր համագումարի:

Մնանք սպասող Հայաստանի կոմպոզիտորների միության համագումարին, որն ըստ Արմեն Շեկոյանի, ավելի հետաքրքիր է անցնելու, որովհետեւ այնտեղ բացի մեղքերումներից ու արտառանությունններից կարող է լինել նաեւ երգ ու նվագ:

Իսկ մինչ այդ՝ առաջարկ. անցերորեն կենսագործել ՀԳՄ II-րդ արտահերթ համագումարի որոշումները (ոչ մի որոշում կամ մի այլ փաստաթուղթ այն չընդունեց գայլոր): Նախագահ ընտրել միության այն անդամին, որը տվյալներ ունի վերջի ժամանակ ասելու՝ ես գրող եմ, բա դու՞ ով ես: Երիտասարդներին վերադարձնել փոքր կաֆեն: Միությանը շնորհել արհմիության կարգավիճակ, տարին գոնե երկու անգամ հայ գրականության ընթացիկ մեծ երեւույթների առիթով (լավ ստեղծագործության ծնունդ, հոբելյան) բոլոր հայ գրողների համար մեծ ճաշկերույթ տալ: Նրանք, այնուամենայնիվ, դրան արժանի են:

ՌՈՒԶԱՆ ԽՈՋԱՍՏՐՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Գիտաժողով նվիրված Հրաչյա Աճառյանին

Սեպտեմբերի 23-30-ը Երեւանում տեղի է ունենալու միջազգային գիտաժողով, նվիրված Հրաչյա Աճառյանի գիտական գործունեությանը: Գիտա-

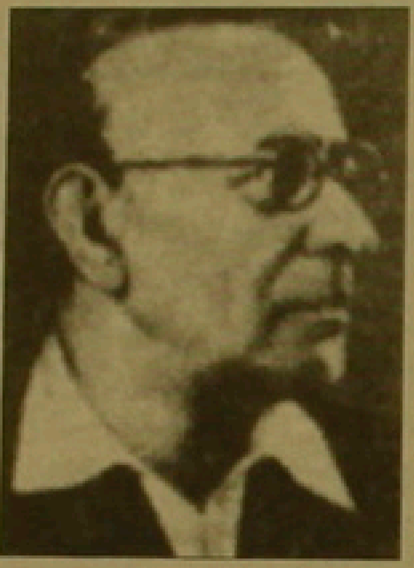

ժողովի կազմակերպիչներն են ՀՀ ԳԱԱ «Հրաչյա Աճառյանի» անվան լեզվի ինստիտուտը, Երեւանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանը, Գիտությունների միջազգային «Արարատ» ակադեմիան (Փարիզ): Հաջորդ գիտաժողովը նախատեսվում է անցկացնել ԱՄՆ-ում: Աճառյանական թեմայով զեկուցումներ է կարդալու մոտ 40 գիտնական: 136 զեկուցում է կարդացվելու կազմակերպվող բանասիրության, պատմության, միջազգային հարաբերությունների, հնագիտության, ազգագրության, ֆիզիոլոգիայի եւ այլ բաժանմունքներում: Տրվելու են հաղորդումներ հայ գիտնականների ծնունդների եւ գիտական նվաճումների մասին:

Համագումարին, բացի Հայաստանի գիտնականներից, մասնակցելու են բազմաթիվ արտասահմանյան գիտնականներ: Համագումարը անցկացնելու համար ընտրված է կազմկոմիտե՝ ՀՀ ԳԱԱ նախագահի ակադեմիկոս Ֆադեյ Սարգսյանի գլխավորությամբ: Համագումարի բացումը կկայանա սեպտեմբերի 26-ին, Ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնում: Համագումարի բոլոր ծախսերն իրենց վրա են վերցրել Երեւանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանի տնօրենությունը եւ Մոսկվայի «Իմպերիալ» ֆիրմայի նախագահ Արկադի Վարդանյանը: «Համագումարը «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանը կազմակերպում է, ելնելով իր եւ Միլանի, Մարսելի, Էքս-Մարսելի, Լիոնի, Փարիզի, Մոսկվայի եւ Թեհրանի բուհերի ու գիտական կենտրոնների հետ կնքած պայմանագրերից», ասաց «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանի ռեկտոր, պրոֆեսոր Ավագ Խաչատրյանը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Գերմանական մշակութային նոր կենտրոն

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Երկար տարիների պատմություն չունի Երեւանում գործող Գյոթեի անվան գերմանական մշակութային կենտրոնը, սակայն այն արդեն ունի իր մասնաճյուղերը Արտաշատում եւ Վանաձորում: Հոկտեմբերի 25-ին եւս մի մասնաճյուղ կբացվի Գյումրիում, որտեղ ընդգրկված կլինեն քաղաքի եւ շրջակա բնակավայրերի գերմանական համայնքի ներկայացուցիչները: Նախատեսվում է առաջիկայում նման մասնաճյուղեր բացել Մարտունիում եւ Արմավիրում:

Նամականիշներ Ղարաբաղի մասին

Վերջերս Երեւանում բացված «Արգենտինա եւ Հայաստան», «Հայաստան 94» թեմաներով ֆիլատելիստական ցուցահանդեսին ներկա են եղել նաեւ Արգենտինայի, Ավստրալիայի եւ Եգիպտոսի ներկայացուցիչները, որոնք այցելել էին նաեւ ԼՂՀ: ԼՂՀ ղեկավարության հետ հանդիպումների ժամանակ քննարկվել են Ղարաբաղում ֆիլատելիայի զարգացմանն առնչվող մի շարք հարցեր: Մոտ ժամանակներս Երեւանում նախատեսվում է ԼՂՀ-ին վերաբերող նոր նամականիշների թողարկումը:

ՆՏ

ԱԶԴԱԳԻՐ

■ *Հայաստանի Ազգային պատկերասրահում սեպտեմբերի 17-ին, ժամը 16-ին կբացվի ֆրանսահայ գեղանկարիչ Գրիգոր Պեշիկյանի նկարահանդեսը:*

■ *Մուսա լեռ հայրենակցական միության կենտրոնական վարչությունը հրավիրում է մասնակցելու Մուսա լեռան հերոսամարտի 79-ամյակին նվիրված տոնախմբությանը սեպտեմբերի 18-ին, Մուսա լեռան հուշարձանի մոտ:*

■ *Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում սեպտեմբերի 13-ին հրավիրում է ունկնդրելու Սոս Սարգսյանին նվիրված համերգը:*

■ *Հայաստանի Ազգային օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնը սեպտեմբերի 18-ին կներկայացնի Արմեն Տիգրանյանի «Անուշ» օպերան:*

■ *Մշակույթի հայկական ֆոնդը, Հայաստանի նկարիչների միությունը եւ պաշտպանության նախարարությունը հրավիրում են մասնակցելու «Մշակութային աշուն» փառատոնի մեկնական աշխատանքների ցուցահանդեսին, սեպտեմբերի 20-ին, ժամը 15-ին, նկարչի տանը:*

ԹԲԻԼԻՍԻ

Սեյրան Խաթլամաջյանի աճյունը հանձնվեց հողին

Երեկ Երեւանի նկարիչների միության դահլիճում տեղի ունեցավ Սեյրան Խաթլամաջյանի քաղաքացիական արարողությունը: Գեղանկարչին հրաժեշտ տալու էին եկել հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, մշակույթի նախարար Հակոբ Մովսեսը, «Համազգայինի» թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Սոս Սարգսյանը, կինոռեժիսոր Ալբերտ Մկրտչյանը, կոմպոզիտոր Էդվարդ Միրզոյանը, մշակույթի, հասարակական այլ գործիչներ: Սեյրան Խաթլամաջյանի աճյունը հողին հանձնվեց Նուբարաշենի գերեզմանատանը:

Ովքեր են առիթում իրենց տեսք տարիների վրա դանդաղ անհուսերը, որոնք գտնելով մոռացված Ամերանին, երգում են նրա լինելիությունը: Այդպիսի անհուսներից էր գեղանկարիչ Սեյրան Խաթլամաջյանը: Հանդիսանալով հայ առաջին աբստրակցիոնիստներից, Սեյրան Խաթլամաջյանն ստիպված էր սկսել իր ստեղծագործական կյանքն այն ժամանակաշրջանում, երբ սոցիալիստական ռեալիզմի գաղափարներն իշխում էին ամենուր, եւ ամեն տեսակի ու ոճի շեղում այդ նախատիպից անցկացված էր ռեալիզմից, որոնք այդպես էլ ընդունվում ամենագոր ասպարեզում: Սակայն հավատարիմ մնալով իր իսկ ընտրած ուղղությանը, նա անսկ ստեղծագործողին վայել պատրությամբ ու համբերությամբ անցավ բոլոր գայթակղիչ ճամփաների կողքով, վերջ ի վերջո հայտնաբերելով իր սեփական աշխարհը, ճերմակով իր եւ միայն իր ձեռագիրը: Մոդեռնիստական հնչեղությամբ նկարիչն էր իր Հայաստանը, այն Հայաստանը, որի հողում երեկ ամփոփվեց նրա աճյունը:

Ա. Դ.

digitised by A.R.A.R.@

ԵՎՐՈՊԱ-96

Բելգիա-Հայաստան հանդիպման արձագանքները բելգիական մամուլում

Ֆրանսիայի մեր թղթակից Գրիգոր Ամիրզայանը, այդ հանդման անձնավորությունն անչափ զբաղված լինելով իր հիմնական աշխատանքով (նա Ալյան Մանուկյանի ընկերությունում գլխավոր հաշվապահ է առանց այն էլ անչափ ժամանակը տրամադրում է լրագրությանը եւ ծաղրանկարներին ու ամեն անգամ հետաքրքիր մարզական նյութեր է հայթայթում եւ ուղարկում «Ազգին», հասկանալով այնտեղի տեղեկատվությունները, որոնք վերաբերում են հայկական սպորտին: Մասնավորի ներքական հոդվածը, որը նվիրված է բելգիական մամուլում Բելգիա-Հայաստան հանդիպման արձագանքներին:

Հայաստանի հավաքականի Բրյուսելում ունեցած հաջող ելույթը, ինչպես սպասվում էր, մեծ արձագանք ունեցավ ոչ միայն բելգիական, այլեւ եվրոպական ուրիշ մամուլներում: Այսպես, խաղի հաջորդ օրը Բելգիայի ֆրանսալեզու ամենամեծ թերթ Le soir-ը առաջին իսկ էջում տպագրելով մի նկար Բելգիա-Հայաստան խաղից, «կարմիր սատանաների» 2-0 հաշվով դժվարին հաղթանակը» վերնագրով հոդվածում գրում է. «Փոքր թիմերի հետ Բելգիայի հավաքականը սովորաբար հաջող չի խաղում (հավանաբար նկատի ունի Սաուդյան Արաբիայի հավաքականի հետ աշխարհի առաջնության հանդիպումը): Այդպես էր նաեւ չորեքշաբթի երեկոյան, երբ Բրյուսելի «Անդերլեխտ» մարզադաշտում «Կարմիր սատանաները» դժվարին հաղթանակ տարան Հայաստանի հավաքականի դեմ: Արդեն 3-րդ րոպեին Լուիս Օլիվեյրան իր վերադարձը հավաքական նշանավորեց դարպասի գրավմամբ: Դա հուսադրեց, որ, հավաքականը երկսատարական ընտրանիի դեմ կհաղթի խոշոր հաշվով (7-0): Բայց նման հաղթանակը Բելգիայի գլխավոր հավաքականի համար երազ մնաց եւ խաղի 2-րդ կեսում մարզասերները սուլեցին «կարմիր սատանաներին»: Միայն խաղավարտին հատուկ ժամ մնացած Մարկ դը Գրիզին հաջողվեց խփել «ազատության» գնդակը, միաժամանակ գրկելով Բելգիայի հավաքականին նույն ճակատագրին արժանանալու, ինչպես Եվրոպայի չեմպիոն Դանիայի հավաքականը, որը ոչ ոքի խաղաց (1-1) նորեկներից մեկի՝ Մակեդոնիայի հավաքականի հետ»: «Հայերը, շարունակում է Le soir-ը, իրենց խաղով ծիծաղի առարկա չդարձան: Նրանք վերջին րոպեներին ավելի լավ խաղացին, քան Բելգիայի հավաքականը եւ ճնշում գործադրեցին Պրյուդհոմի դարպասի վրա, որը իր հուսալի խաղով չթույլատրեց հայերին խփելու պատվո գնդակը»:

Le soir թերթը իր նույն համարի 24-րդ էջում, որը զուտ մարզական է, երկար հոդված է տպագրել «Կարմիր սատանաները նորից անհաջող խաղացին» վերնագրով, որտեղ մանրամասներ է տալիս Բելգիա-Հայաստան խաղի մասին, ծանրանալով Բելգիայի հավաքականի անկարողության: «Առաջին կեսից հետո 1-0 հաշիվը մեծ հաջողություն չէ: Սպասում էինք, որ 2-րդ կեսում բելգիացիները ավելի ուժեղ կխաղան, բայց այդպես չեղավ: Ընդհակառակը, հայերը 50-րդ րոպեին Արմեն Ավետիսյանի շնորհիվ մոտեցան Բելգիայի դարպասին եւ Միշել դը Վոլֆը անորեն մի հարվածով գետին տապալեց նրան: Մրցավարը դեղին քարտ ցույց տվեց դը Վոլֆին, բայց երբ թաս ՖԻՖԱ-ի նոր օրենքների նրան հեռացներ խաղադաշտից, մեղադրելի չէր լինի...

• Արմեն Պետրոսյանը՝ Հայաստանի դարպասապահը հավանաբար չէր սպասում, որ նման հանգիստ խաղ կանցկացնի: Փոքրիկ խմբերը, թւս եւրոպական մրցաշարում չեն եղել Բելգիայի հավաքականի համար», եզրակացնում է Le soir-ը:

Բրյուսելի մյուս խոշոր օրաթերթը՝ La Libre Belgique («Ազատ Բելգիա»), նույնպես սեպտեմբերի 8-ի իր համարով մանրամասն անդրադարձել է Բելգիա-Հայաստան հանդիպմանը: Այս թերթը Եվրոպայի հնագույններից է: Նա 111 տարեկան է: Le soir-ն էլ մամուլի վետերաններից է, որը 108 տարեկան է: La Libre Belgique-ն նույնպես խաղի մասին սկսում է առաջին էջից, հոդվածը վերնագրելով «Տրամաբանական հաղթանակ»: Իսկ 20-րդ էջում, որը մարզական է, լայնածավալ հոդվածում վերնագրեն Ասոտ Խաչատրյանն ու Լուիս Օլիվեյրա-Բարոզոն: Թերթը Le soir-ի պես դատապարտում է Բելգիայի հավաքականին. «Այնուամենայնիվ կարեւորը հաղթանակն է, եւ ոչ դրա ձեռքբերման ձեւը», գրում է La Libre Belgique:

Այս է բելգիական երկու հանրահայտ թերթերի գրությունները Բելգիա-Հայաստան խաղի վերաբերյալ: Իր հերթին «Եւրոպոր» հեռուստակայանը անդրադառնալով Եվրոպա-96-ի ընտրական փուլի խաղերին, 2 անգամ սեպտեմբերի 8-ին, Փարիզի ժամանակով ժ. 22-ին եւ սեպտեմբերի 9-ին ժ. 14-ին 15 րոպեանոց ռեպորտաժներ տվեց Բելգիա-Հայաստան խաղի առթիվ: «Եւրոսպորտը» ներկայացնելով խաղացողների անվանը ցանկը, ցույց նկարահանումներ տվեց բազմահազար հայ մարզասերների մասին, որոնք եռագույն դրոշակներով գրավել էին «Անդերլեխտ» մարզադաշտի բոլոր տարածքները: «Եւրոսպորտը» ցուցադրեց նաեւ պատկերներ, երբ խաղից հետո Հայաստանի հավաքականի ֆուտբոլիստները կարծես հաղթանակ տարած ձեռքերը վեր էին բարձրացրել եւ ողջունում էին Բրյուսել ժամանած ու խաղին ներկա գտնված հայ մարզասերներին...:

Le soir-ում տպագրված լուսանկար. պայքարում են Ասոտ Խաչատրյանն ու Լուիս Օլիվեյրան

ՖՈՒՏԲՈԼ

Արսեն Ավետիսյանի ներքական երկու գոլը

22-րդ տուր

ՅԱՐԱ-ՅԱՄ ՖԻՄԱ	6-1
«Կոտայք»-«Ցեմենտ»	3-2
«Նաիրիս»-«Շիրակ»	1-2
«Կանազ»-«Արարատ»	0-3

Հանրապետության առաջնության 22-րդ տուրում իր անվան դիմաց ներքական երկու գոլը գրանցեց մրցաշարի գլխավոր ռմբարկու, Հայաստանի հավաքականի անդամ, ՀՄԸՄ-ի հարձակվող Արսեն Ավետիսյանը: Նրա խփած գնդակների թիվը առաջնությունում հասավ 28-ի: Ինչ խոսք, դա մեծ արդյունավետություն է: Հուսանք, որ տաղանդավոր երիտասարդ ֆուտբոլիստը նույնպիսի դիպուկությամբ աչքի կընկնի նաեւ հոկտեմբերի 8-ին Երեւանի «Հրազդան» մարզադաշտում կայանալիք Եվրոպայի առաջնության Հայաստան-Կիպրոս խաղին:

Անսպասելիորեն «Նաիրիսը» լուրջ դիմադրություն ցույց տվեց առաջնության մրցանակային առաջատար Գյումրիի «Շիրակին»: Այնուամենայնիվ, գյումրեցիները ներքական երկու միավորը վաստակեցին եւ վճռական փուլից առաջ դարձյալ ամրապնդեցին հինգ միավորի խզվածությունը երկրորդ տեղում ընթացող ՀՄԸՄ-ից: Չափազանց լարված էր նաեւ «Կոտայք»-«Ցեմենտ» հանդիպումը: Երիտասարդ կազմ ունեցող «Կոտայքը», որի խաղացողներից շատերը Հայաստանի երիտասարդական հավաքականի անդամներ են, կարողացավ առավելություն հասնել առաջնության առաջատարների թվում գտնվող «Ցեմենտի» նկատմամբ:

Եվրոպական ֆուտբոլային մրցաշարերում

Չեմպիոնների լիգա. 1-ին տուր

«A» խումբ

«Բարսելոնա» (Իսպանիա)- «Գալաթասարայ» (Թուրքիա)	2-1
«Մանչեսթր» (Անգլիա)- «Գյոթեբորգ» (Շվեդիա)	4-2

«C» խումբ

«Անդերլեխտ» (Բելգիա)- «Ստյաուա» (Ռումինիա)	0-0
«Հայդուկ» (Խորվաթիա)- «Բենֆիկա» (Պորտուգալիա)	0-0

«D» խումբ

«Կազինո» (Ավստրիա)- «ԱԵԿ» (Հունաստան)	0-0

Գավաթակիրների գավաթ

ԲԿՄՍ (Ռուսաստան)- «Ֆերենցվարոշ» (Հունգարիա)	2-1
«Գրասհոպերս» (Շվեյցարիա)- «Չեռնոմորեց» (Ուկրաինա)	3-0
«Ժալգիրիս» (Լիտվա)- «Ֆեյենորդ» (Հոլանդիա)	1-1

ԳՈՐԾՈՒՂՈՒՄ

Մարզիչները հավաքվում են Ստոկհոլմում

Հայաստանի հավաքականի ավագ մարզիչ Էդուարդ Մարգարովը Բելգիայից վերադառնալով, անմիջապես մեկնեց Շվեդիա՝ Ստոկհոլմում կայանալիք ֆուտբոլային խորհրդակցությանը մասնակցելու, որին հրավիրված են եվրոպական երկրների հավաքականների ավագ մարզիչները, եւ որտեղ քննարկվելու են մեծ ֆուտբոլի զարգացման խնդիրները: Խորհրդակցությունը սկսվելու է սեպտեմբերի 19-ին:

ՈՒՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հիշո՞ւմ եք «Ոսկե աշունները»՝ երբեմնի լիառատ, ճոխ, ծովացած բերքառատի ավանդական տոնախմբությունները...

Համաձայնեք, էլի ես կգան, էլի կմտնեն մեր կենցաղը, է լի մեր սեղաններին կլինի կայծկլտացող գինի ու խնձորաբույր գաթա:

Հիմա էլ է աշուն դժվար, ծանր աշուններից մեկը...

Եկեք, սակայն, լիահույս բարեմաղթենք նորամանուկ Հայաստանին 3-րդ անկախ աշուն տոնախմբության առթիվ, եկեք ի մի բերենք 3-4 տարվա անասելի տանջանքով մեր սեփական ձեռքով արարածը, եւ նրա ծննդյան օրը սեպտեմբերի 21-ին մատուցենք փոքրիկ, յուրատեսակ մի ծաղկեփունջ:

Եւ այսպես, «Հայ ուսկեծոփկներ» բարեգործական ընկերությունը Հայ ծեռարվեստի վարպետներին հրավիրում է մասնակցելու «Աշնանային գույներ» ցուցահանդես-վաճառքի:

Ցուցանմուշները ընդունվում են միության նախկին գրասենյակում՝ Խանջյան 13 հասցեով, ամեն օր, շաբաթ եւ կիրակի օրերը ներառյալ, ժամը 12-ից մինչեւ 15-ը:

Հեռախոս՝ 58-25-48

«ԿՈԲՐԱ»

ընկերությունը առաջարկում է

- **վառելանյութ** (մազութ, բարձրորակ բենզին) — վճարումը փոխանցումով
- **շինանյութ** (պաստառներ, ծածկաթիթեղներ) — վճարումը փոխանցումով
- **սննդամթերք** (մսի դահածո) — վճարումը կանխիկ եւ փոխանցումով
- **արդյունաբերական ապրանքներ** (լվացքի փոշի) — վճարումը կանխիկ

«ԿՈԲՐԱՆ»

ունի — գործարար կապեր ԱՊՀ եւ արտասահմանյան մի շարք երկրներում,

կօգնի — վաճառել Ձեր ապրանքները,

վճարում է — ցանկացած եղանակով:

«Կոբրան» Ձեր լավագույն գործընկերն է

Հասցեն՝ Բաղրամյան 30, հեռ.՝ 22.81.86, ֆաքս 22.32.79

ԱՐՏԱՀՈՍՔ

Հայաստանցի երկու աշխարհի չեմպիոններ, բայց ոչ Հայաստանի դրոշի ներքո

Ցավալի, խիստ ցավալի: Ֆինլանդիայի Տամպերե քաղաքում տեղի ունեցած հունա-հռոմեական ըմբշամարտի աշխարհի առաջնությունում Հայաստանի հավաքականը ոչ մի մեդալ չշահեց, բայց դա չի նշանակում, թե հայերը մեդալակիրներ չդարձան:

Հայաստանցի, այժմ արդեն նախկին երկու անվանի ըմբիշներ՝ բարսելոնյան օլիմպիադայի չեմպիոն Մնացական Իսկանդարյանը եւ փոխչեմպիոն Ալֆրեդ Տեր-Մկրտչյանը նվաճեցին աշխարհի չեմպիոնի կոչումը, ցավոք, ոչ Հայաստանի համար: 52 կգ քաշային Ալֆրեդ Տեր-Մկրտչյանը, որը պայքարից դուրս էր բերել Հայաստանը ներկայացնող Արմեն Նազարյանին, եզրափակիչում 8-5 հաշվով հաղթեց Ադրբեջանի ներկայացուցիչ Էլվազովին եւ, որով էլ տարօրինակ է, ոսկե մեդալ պարգեւեց Գերմանիային: Մնացական Իսկանդարյանը, ինչպես գրում է հանրահայտ «Էկիպ» թերթը, նույնպես ուզում էր գերմանական հպատակություն ստանալ, սակայն դա նրան չհաջողվեց եւ փոխարենը ըմբիշը հանդես եկավ Ռուսաստանի դրոշի ներքո: 90 կգ քաշային օլիմպիական չեմպիոնը փայլուն ոճով արժանացավ նաեւ աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսին: Հայերը նվաճեցին երկու ոսկե մեդալ, բայց ոչ Հայաստանի համար:

Մեդալակիր երկրները

	Ո	Ա	Բ	Ընդ
1. Ռուսաստան	5	1	0	6
2. Գերմանիա	2	0	1	3
3. Լեհաստան	1	1	1	3
4. Կուբա	1	1	0	2
5. Ղազախստան	1	0	0	1
6. Ուկրաինա	0	1	3	4
7-9. Բելոռուս	0	1	1	2
7-9. Բուլղարիա	0	1	1	2
7-9. Վրաստան	0	1	1	2
10-12. Ֆրանսիա	0	1	0	1
10-12. Ֆինլանդ.	0	1	0	1
10-12. Ադրբեջան	0	1	0	1
13-14. ԱՄՆ	0	0	1	1
13-14. Շվեդիա	0	0	1	1

ԱՐԵՎՈՐ ԱՍՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Աղերի կուտակմամբ», սիրտ-անոթային ու նյարդային համակարգերի, հոդերի, մաշկի ու լինդերի ախտահարումներով տառապող հիվանդներին

«Ազատավան» ջրաբուժարանը կաշխատի նաեւ սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին:

Ջրաբուժարանն աշխատում է ամեն օր ժ. 13.00-19.00
Զանգահարել 61-37-59, 34-29-22, 52-83-00
բժ. Գագիկ Շահվերդյանին

«ԱՐԱՐԱՏ» ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

եզակի է հանրապետությունում իր ծառայությունների բնույթով

Կանոնավոր թռիչքներ.

- ԵՐԵՎԱՆ-ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ՄԻՆ_ՎՈԴԻ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ԱՍՏՐԱԽԱՆ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ԹԲԻԼԻՍԻ-ԵՐԵՎԱՆ
- ԵՐԵՎԱՆ-ՄԵՂՐԻ-ԵՐԵՎԱՆ

Թռիչքները՝ «Էրեբունի» օդանավակայանից

* Մինչև 10 տ ուղեբեռի տեղափոխում. ԱՊՀ ցանկացած քաղաք:

ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ***ՄԻ-8 ՈՒՂՂԱԹԻՌԸ***

մերձակա տարածաշրջանի ցանկացած կետ կհասցնի.

- ուղևորների,
- բեռներ, ինչպես նաև ոչ ստանդարտ ուղեբեռներ (ուղղաթիռից կախված վիճակում):

Կարող ենք տրամադրել Ձեզ ուղղաթիռ իր անձնակազմով

Փոքր ավիացիայի մեծ վարպետները կօգնեն Ձեզ նաև զանել ցանկացած ծայրահեղ և վտանգավոր իրավիճակից.

- գազատարի, հաղորդակցման այլ միջոցների վերանորոգման, շինարարական այլ աշխատանքների սպասարկում,
- անտառներում ծագած հրդեհի մարում,
- փրկարար և հատուկ աշխատանքներ ժողովրդական տնտեսության օբյեկտներում,

Գրանցեք մեր տվյալները մինչև անհրաժեշտության ծագելու պահը

Հասցեն

Երևան, Արշակունյաց պ. 135
Օդանավակայան «Էրեբունի»
Հեռ. 567108, 486941, 484761
Ֆաքս. 448987

«ԵՎԱ»

ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է Ձեզ

Սովորելու 1-3-ամսյա դասընթացներում հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

- օպերատորական գործ, ծրագրային փաթեթների եւ ծրագրավորման լեզուների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա
- անգլերեն լեզու սկսնակների համար Communicative course in English, Learning American English, The Cambrige English course (2 ցիկլով), ամերիկյան ուսումնական հաստատություններ ընդունվողների համար TOETL
- բանկային գործ
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա
- մերսում (մասսաժ)

Դասընթացների ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով:

Մենք երաշխավորում ենք ոչ միայն ուսուցման բարձր մակարդակ, այլեւ համապատասխան դասավանդողներ քաղաքի կենտրոնում: Ընդունում ենք ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-ից 16-ը:

Հասցեն՝ Սայաթ-Նովա 4 (Սայաթ-Նովայի տուն-թանգարանի դիմաց): Հեռախոս 58-21-22

ՓՆՏՐՈՒՄ ԵՄ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

Գնում եմ 2 եւ 3 սենյականոց բնակարան Կոմիտաս պողոտայի վրա եւ մոտ Բաղրամյան պողոտայից սկսած մինչեւ Սայաթ-Նովայի վրա գտնվող խաչմերուկների շրջակայքում: Ունեմ նաեւ վաճառքի 2 սենյականոց բնակարան Կոմիտասի վրա, Բաբաջանյան դպրոցի մոտ, 14 հարկանի շենքի 13-րդ հարկում: 34 քմ բնակ. տարածք, 11 քմ խոհանոց, փակ պատշգամբ եւ այլն, կարելի է փոխանակել: Հնարավոր է փոխանակ եւ փոխանակում: **Հեռ.՝ 52-92-21, 25-11-68:**

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

ՉՎԱՑՈՒՑԱԿ

1994 թվականի սեպտեմբերի 1-ից մինչեւ սեպտեմբերի 24-ը

Զվարթնոց

Օրերը	Օդանավ	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
1------	ՏՈՒ-154	22.15	01.10	R3 1241	ԱԹԵՆՔ	R3 1242	*01.10	*05.30
1-3-5--	ՏՈՒ-134	08.20	11.25	R3 7117	ԱՇԳԱԲԱԴ	R3 7118	12.25	13.45
1------	ՏՈՒ-154	22.15	21.00	R3 1241	ԲԵՅՐՈՒԹ	R3 1242	**22.00	*05.30
-2--5--	ՏՈՒ-154	13.50	21.00	R3 7095	ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳ	R3 7096	23.00	**00.35
------7	ՏՈՒ-134	08.00	10.15	R3 105	ԹԵՀՐԱՆ	R3 106	11.45	13.10
1234567	ՏՈՒ-154	08.20	09.00	R3 910	ՄՈՍԿՎԱ	R3 909	10.20	12.45
12--5-67	ՏՈՒ-154	13.00	18.15	R3 894	ՄՈՍԿՎԱ	R3 893	19.50	22.15
--34---	ԻԼ-86	13.00	18.15	R3 900	ՄՈՍԿՎԱ	R3 899	19.50	22.40
--3--6-	ՏՈՒ-154	08.20	19.45	R3 7091	ՆՈՎՈՍԻԲԻՐՍԿ	R3 7092	22.45	**02.55
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	13.50	18.00	R3 7207	ՌՈՍՏՈՎ	R3 7208	23.00	**00.30
---4---	ՏՈՒ-154	12.00	18.15	R3 9037	ՍԱՄԱՐԱ	R3 9038	21.00	22.30
----5--	ՏՈՒ-154	11.00	17.15	R3 9015	Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ	R3 9016	19.30	22.50
1234567	ՏՈՒ-134	07.30	08.45	R3 7167	* ՍՈՉԻ	R3 7168	10.45	12.00
---4---	ԻԼ-86	04.05	10.00	R3 9827	ՓԱՐԻԶ	R3 9828	21.00	**04.00
-2--5--	ՏՈՒ-154	07.45	11.00	R3 1219	ՖՐԱՆԿՖՈՒՐՏ	R3 1220	24.00	**03.00

Էրեբունի

Օրերը	Օդանավ	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
1-3-5--	ՅԱԿ-40	10.45	11.35	РЮ-27	ԹԲԻԼԻՍԻ	РЮ-28	13.35	14.25
1234567	ՅԱԿ-40	08.00	09.30	РЮ-45	* ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-46	11.30	13.00
1234567	ՅԱԿ-40	11.30	13.00	РЮ-43	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-44	15.00	16.30
1234567	ՅԱԿ-40	14.30	16.00	РЮ-47	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-48	18.00	19.30
1234567	ՅԱԿ-40	08.30	10.15	РЮ-17	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	РЮ-18	11.45	13.30
--3-5-7	ՅԱԿ-40	14.45	16.30	РЮ-3	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	РЮ-4	18.45	20.30
-2-4-6-	ՅԱԿ-40	09.00	10.15	РЮ-29	ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ	РЮ-30	11.45	13.30

Գյումրի

Օրերը	Օդանավ	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	06.00	07.30	РГ-7249	ԿՐԱՍՆՈԴԱՐ	РГ-7250	09.00	10.30
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	11.30	12.40	РГ-7245	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РГ-7246	19.45	20.45
1-3-5-7	ՏՈՒ-134	08.45	13.30	РГ-920	ՄՈՍԿՎԱ	РГ-919	15.05	19.30
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	11.30	16.50	РГ-7245	ՍԱՄԱՐԱ	РГ-7246	17.50	20.45

** ժամանումը/մեկնումը հաջորդ օրը:

*ժամանումը/մեկնումը 2 օր հետո:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱ գրասենյակներ կամ Ձեր ճամփորդական գործակալին:

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

- 3 տարվա աշխատանքային փորձ
- ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից տրված N:09001 արտարժութային արտոնագիր

Առաջարկում ենք բանկային բոլոր տիպի ծառայություններ ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց

- Կարճաժամկետ եւ երկարաժամկետ վարկերի տրամադրում անշարժ գույքի եւ բանկարժեք զարդերի գրավի դիմաց
- Արտարժութային հաշիվների բացում եւ սպասարկում
- Անկանխիկ ավանդների ընդունում իրավաբանական անձերից դրամով եւ տարադրամով
- Կանխիկ ավանդների ընդունում
- Ներքին արտարժութային շուկայում տարադրամի առք ու վաճառքի գործառնություններ

ԸՆՏՐԵՔ ԱՊԱՀՈՎԸ

FIRST PANARMENIAN BANK

Երեւան Զաքյան 8, հեռ. 583-114

ARMENTRUST

ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միասին
մենք կարող ենք
ամեն ինչ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ
ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ 27
ՀԵՌ. 58.67.18, 58.67.19
ՖԱՔՍ. (007 8852) 56.11.84

«Գարուն» հրատարակչության տպարան, Երևան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 1847 Տպաքանակը 5000 Ստորագրված է տպագրության 16. 09. 1994 Գինը՝ 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@